T.C.
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

TÜRKİYE'DE OHAL KHK'LARI İLE YAPILAN İHRAÇLARIN UNVAN, KURUM, İL DEĞİŞKENLERİYLE İNCELENMESİ

Necmettin Mesut SEVER

Danışman
Prof. Dr. Gürbüz ÖZDEMİR

Çankırı – 2023

T.C.

ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

TÜRKİYE'DE OHAL KHK'LARI İLE YAPILAN İHRAÇLARIN UNVAN, KURUM, İL DEĞİŞKENLERİYLE İNCELENMESİ

Necmettin Mesut SEVER

ORCID: 0000-0003-4608-3350

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Prof. Dr. Gürbüz ÖZDEMİR

Çankırı – 2023

İÇİNDEKİLER

Sayfa

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ iii
TEZ KABUL VE ONAY iv
ÖNSÖZ v
ÖZET vi
ABSTRACT vii
KISALTMALAR viii
TABLO LİSTESİ ix
ŞEKİL LİSTESİ x

1. GİRİŞ 1

1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi 5
1.2. Çalışmanın Kapsamı ve Yöntemi 5
1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları 6

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE 7

2.1. Yönetime Müdahale Şekilleri 7
2.1.1. Muhtıra 7
2.1.2. Darbe ve Türleri 8
2.1.2.1. Askeri Darbe 8
2.1.2.2. Post-modern Darbe 9
2.1.2.3. Yargı Darbesi 9
2.1.2.4. Sivil Darbe 11
2.1.2.5. Darbe Teşebbüsü 11

3. OLAĞANÜSTÜ YÖNETİM USULLERİ 13

3.1. Sıkıyönetim 13
3.2. OHAL Uygulamaları 17

4. KHK'LAR İLE YAPILAN İHRAÇLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ 20

4.1. 15 Temmuz Darbe Girişimi 20
4.2. 15 Temmuz Sonrası OHAL Dönemi ve Alınan Tedbirler 20
4.3. Bir OHAL uygulaması olarak KHK'lar 21
4.4. Yargı Kurumları Örneği 21
4.5. Üniversiteler Örneği 30
4.6. Emniyet Genel Müdürlüğü Örneği 42

5. SONUÇ 49

KAYNAKÇA 52

EKLER..... 56

Tablo 4.2. Yargı Kurumlarından Yapılan İhraçlar..... 56
Şekil 4.10. Üniversitelerden Yapılan İhraçların Unvan, İl Değişkeniyle Gösterimi . 63
Tablo 4.3. Üniversitelerden KHK'lar ile Yapılan İhraçlar 64

ÖZGEÇMİŞ..... 74

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım Türkiye'de OHAL KHK'ları İle Yapılan İhraçların Unvan, Kurum, İl Değişkenleriyle İncelenmesi adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

08/05/2023

İmza

Necmettin Mesut SEVER

TEZ KABUL VE ONAY

ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Necmettin Mesut SEVER tarafından hazırlanan *Türkiye'de OHAL KHK'ları İle Yapılan İhraçların Unvan, Kurum, İl Değişkenleriyle İncelenmesi* başlıklı bu çalışma, 08/05/2023 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda oybirliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ (Unvanı, Adı ve Soyadı)

Danışman	: Prof. Dr. Gürbüz ÖZDEMİR	İmza: ……..
Üye	: Prof. Dr. Ertan BEŞE	İmza: ……..
Üye	: Doç. Dr. Bekir GÜNDOĞMUŞ	İmza: ……..

ONAY

Bu Tez, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun ...../..../ 2023 tarih ve ..... sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Coşkun POLAT

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

15 Temmuz 2016 darbe girişimi sonrasında Olağanüstü hal ilanıyla birlikte çıkartılan KHK'lar ile devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapılara irtibatlı/iltisaklı olduğu değerlendirilen kamu görevlileri ihraç edilmiştir.

Bu çalışmanın neticelenmesi ile birlikte alanda yapılacak çalışmalara veri sağlamasının yanında kamu personel rejiminde yapılabilecek değişikliklere ilişkin de katkısının olması ümit edilmektedir.

Bu çalışmanın hazırlanması sürecinde fikirleri ile yol gösteren danışman hocam Prof. Dr. Gürbüz ÖZDEMİR'e ve her konuda desteklerini esirgemeyen bölüm başkanımız Prof. Dr. Ertan BEŞE'ye teşekkürlerimi sunarım.

Hayatımın her anında en büyük destekçim olan aileme teşekkür ederim.

08/05/ 2023

Necmettin Mesut SEVER

ÖZET

Tezin Başlığı : Türkiye'de OHAL KHK'ları İle Yapılan İhraçların Unvan, Kurum, İl Değişkenleriyle İncelenmesi
Tezin Yazarı : Necmettin Mesut SEVER
Danışman : Prof. Dr. Gürbüz ÖZDEMİR
Anabilim Dalı : Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
Tezin Türü : Yüksek Lisans
Kabul Tarihi : 08/05/2023

Türkiye'de OHAL KHK'ları ile Yapılan İhraçların Kurum, Unvan, İl Değişkenleriyle İncelenmesi isimli çalışmamızda esas olarak KHK'ların ekli listelerinde yer almak suretiyle yapılan ihraçlar değerlendirilmiştir. Kamu görevinden çıkarma işlemlerine ilişkin resmi gazete verileri incelenerek veri setleri oluşturulmuştur. İhraç edildikten sonra başka bir KHK ile kamu görevine iade edilenler, OHAL Komisyonu kararı veya Mahkeme kararı ile görevine iade edilenlerin iadelerine ilişkin durumları çalışmamızın kapsamı dışında bırakılmıştır. Oluşturulan veri setlerinde yer alan değişkenler göz önünde bulundurularak kamu görevinden ihraç edilenlerin hangi unvan, kurum ve şehir de yoğunlaştıkları tespit edilerek değerlendirilmesi yapılmıştır. Yapılan değerlendirme neticesinde FETÖ/PDY başta olmak üzere devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya grupların başla devletin stratejik kurumları olan yargı kurumları, emniyet ve eğitim kurumlarında en çok istihdamın sağlandığı unvanlarda, taşradan ziyade Ankara, İstanbul gibi büyükşehirlerde yoğunlaştıkları tespit edilmiştir. Yine bu kapsamdaki şahısların en çok istihdamın sağlandığı kadrolar haricinde bulundukları kurumlarda üst düzey yönetici pozisyonlarına doğru dikey yönlü yükselme imkanı olan kadrolarda da yer aldıkları tespit edilmiştir. Bu tez çalışması ve benzeri çalışmaların kamu personel rejiminde yapılacak yeniliklere de katkısının olacağı beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Olağanüstü hal, KHK, kamu görevinden çıkarma, FETÖ/PDY, ihraç

ABSTRACT

Thesis Title **:** Examination of the Issues Made with the State of Emergency Decrees in Turkey with the Variables of Title, Institution, Province
Author **:** Necmettin Mesut SEVER
Supervisor **:** Prof. Dr. Gürbüz ÖZDEMİR
Department **:** Political Science and Public Administration
Thesis Type **:** Master's Thesis
Date **:** 08/05/2023

In our study entitled Examining the Issuances Made with the State of Emergency Decrees in Turkey with Institution, Title, Province Variables, the issuances made by being included in the attached lists of the decrees were evaluated. Data sets have been created by examining the official gazette data on public dismissal procedures. Those who have been returned to public office by another decree law after being expelled, those who have been returned to office by a decision of the State of Emergency Commission or a Court decision have been excluded from the scope of our study. Taking into account the variables included in the data sets created, it was determined which title, institution and city of those who were dismissed from public office they concentrated in and evaluated. As a result of the evaluation, it was determined that the structures, formations or groups decided to be operating against the national security of the state, especially FETÖ / PDY, are concentrated in metropolitan cities such as Ankara and Istanbul, rather than in the provinces, in the titles where the most employment is provided in judicial institutions, security and educational institutions, which are strategic institutions of the state. Again, it has been determined that the individuals in this scope are also in the cadres with the possibility of vertical promotion to senior management positions in the institutions where they are located, except for the cadres where the most employment is provided. It is expected that this thesis study and similar studies will also contribute to the innovations to be made in the public personnel regime.

Keywords: State of emergency, law-making ordinaamce, disciplinary sanction, FETÖ/PDY, expulsion

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
CIA	Merkezi İstihbarat Teşkilatı bk. MHAT (Central Intelligence Agency)
DHKP-C	Devrimci Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi
DKK	Deniz Kuvvetleri Komutanlığı
CİMER	Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi
EGM	Emniyet Genel Müdürlüğü
FETÖ/PDY	Fetullahçı Terör Örgütü ve Paralel Devlet Yapılanması
HKK	Hava Kuvvetleri Komutanlığı
HSK	Hâkimler ve Savcılar Kurulu
IŞİD	Irak Şam İslam Devleti
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
KKK	Kara Kuvvetleri Komutanlığı
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
MGK	Milli Güvenlik Kurulu
MİT	Milli İstihbarat Teşkilatı
OHAL	Olağanüstü Hal
PKK	Kürdistan İşçi Partisi
R.G.	Resmi Gazete
T.B.M.M.	Türkiye Büyük Millet Meclisi
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti

TABLO LİSTESİ

Tablo No: **Sayfa**

Tablo 4.1. EGM Personelinin İhraç Olduğu İller 47
Tablo 4.2. Yargı Kurumlarından Yapılan İhraçlar 56
Tablo 4.3. Üniversitelerden KHK'lar ile Yapılan İhraçlar 64

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil No: **Sayfa**

Şekil 4.1. Yargı Kurumlarından Yapılan İhraçlar ve KHK Sayıları 25
Şekil 4.2. Yargı Kurumları Bakanlık/Kurum Bazlı İhraç Oranları 27
Şekil 4.3. Yargı Kurumlarından İhraçların Unvan Sıralaması 27
Şekil 4.4. CTE Genel Müdürlüğü Personel Durumuna İlişkin Veriler 28
Şekil 4.5. KHK ile İhraç Edilen Akademik-İdari Personel Sayıları 36
Şekil 4.6. Kamu Görevinden Çıkartılan Akademik Personelin Unvanları 37
Şekil 4.7. Kamu Görevinden Çıkartılan İdari Personel Sayıları 38
Şekil 4.8. Kamu Görevinden Çıkartılan EGM Personelinin Unvan Sıralaması 45
Şekil 4.9. EGM'den KHK'lar ile Yapılan İhraçlar ve Sayıları 46
Şekil 4.10. Üniversitelerden Yapılan İhraçların Unvan, İl Değişkeniyle Gösterimi . 63

1. GİRİŞ

İran'da 1979 yılında, bazı araştırmacılar tarafından "darbe" veya "İran İslam Devrimi" olarak adlandırılan girişim neticesinde, Muhammed Rıza Şah Pehlevi'nin monarşi yönetimi sona ermiş ve İran İslam Cumhuriyeti kurulmuştur. Süreçteki en dikkat çekici olay, Ayetullah Humeyni'nin 1 Şubat 1979'da Paris'ten Tahran'a gelmesiyle öğrenci, memur, esnaf, işçi ve toplumun farklı kesimlerinden oluşan milyonlar tarafından karşılanması olmuştur. Bu olay ile birlikte girişim fiili bir hal almış ve oluşumunu tamamlamıştır.

Türkiye'de de 15 Temmuz darbe girişimi öncesi ve sonrasında yaşanılması muhtemel birtakım olayların İran Devrimi süreciyle benzerlik gösterdiğini söylemek mümkündür. Türkiye'de de kamuoyunda bugün Fetullahçı Terör Örgütü ve Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) olarak bilinen örgütün lideri Fetullah Gülen 28 Şubat sürecinde yapılanması hakkında hazırlanan raporun hemen akabinde 21.03.1999'da sağlık problemlerini gerekçe göstererek Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) Pensilvanya eyaletinde yer alan Saylorsburg isimli kasabaya yerleşmiştir.

Fetullah Gülen ve yapılanmasının siyasetle ilişkisi 15 Temmuz 2016'dan çok öncesine dayanmaktadır. Yaklaşık olarak 40 yıllık bir hazırlık süreci neticesinde FETÖ/PDY yapılanması darbe girişiminde bulunabilecek bir gücü kendisinde görmüştür. Gülen Türkiye'de bulunduğu süreç boyunca birçok siyasiyle iletişim kurmuş sadece 54. Hükümetin Başbakanı merhum Prof. Dr. Necmettin Erbakan tarafından tenkit edilmiştir. Erbakan Gülen'in okullarına teslim edilen çocukların İsrail'e asker olacağını söyleyerek o dönemde bu yapılanmanın tehlikesini fark etmiştir (Öztürk, 2018 s. 182-183).

Fetullah Gülen ABD'de kendisine eski bir Amerika Birleşik Devletleri Merkezi İstihbarat Teşkilatı (CIA) görevlisi olan Graham Füller'in kendisine referans olmasıyla

oturum izni almıştır. Böylesine bir istihbarat teşkilatının herhangi bir menfaat olmaksızın Fetullah Gülen'in oturum izni alabilmesi için referans bulması FETÖ/PDY yapılanmasının yıllar öncesinden CIA ile işbirliği içerisinde olduğunun bir göstergesidir (Öztürk, 2018 s. 184).

Gülen Türkiye'den ayrılmasına rağmen kurduğu yapılanmayla örgütsel faaliyetleri yönetmeye devam etmiştir. İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı gibi hem personel sayısı hem de etkinliği fazla olan kurumlar başta olmak üzere tüm kamu kurum ve kuruluşlarında Gülen'e bağlı FETÖ/PDY olarak anılan örgüte mensup personel sayısı çoğalmış ve bu personeller zamanla bulundukları kurumlarda etkin görevlere getirilmiştir. Gülen'in ABD'de de yazdığı kitaplar, verdiği video konferanslar ve yanına gelen örgüt mensuplarına doğrudan verdiği telkinlerle örgütsel motivasyonu sürekli olarak yüksek tutmuştur.

Örgütün faaliyetlerinin propagandasının yapıldığı gazete, dergi ve sair basın yayın araçlarıyla da örgütün tabanına yönelik özel mesajlarını ulaştırmayı başarmıştır. FETÖ/PDY yapılanması geldiği noktada devlet içerisinde kamu personel rejimine ve kamudaki ast/üst ilişkisine zarar vermiştir. Örgüt mensupları kamudaki kadro, görev ve ast/üst ilişkisini hiçe sayarak örgüt içerisindeki pozisyonlarına göre birbirine talimat verir veya talimat alır duruma gelmiştir.

Bu sürecin farkına varılmasının bir sonucu olarak 30.10.2014 tarihli Milli Güvenlik Kurulu (MGK) kararında "Milli güvenliğimizi tehdit eden ve kamu düzenini bozan iç ve dış legal görünüm altında illegal faaliyet yürüten paralel yapılanmalar ve illegal oluşumlar ile yürütülen mücadelenin kararlılıkla sürdürüleceği vurgulanmıştır" ifadesine açıkça yer verilmiştir. Bu ifade ile esasen devletin içerisinde bir devlet gibi yapılanma oluşturan dini kisveye bürünmüş başta Fetullahçı Terör Örgütü olmak üzere devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen tüm yapılara karşı mücadele edileceği vurgulanmıştır.

MGK'da alınan bu karardan kısa bir süre sonra kararı doğrular şekilde söz konusu yapı tarafından 15 Temmuz darbe teşebbüsü gerçekleştirilmiştir. Bir devlet refleksi olarak bu teşebbüsü önlemek ve hızlı kararlar alabilmek için Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu 21 Temmuz 2016 tarihinde olağanüstü hal (OHAL) ilan etmiştir. OHAL ilanından sonra 23 Temmuz 2016 tarihinde çıkartılan 667 sayılı kanun hükmünde kararname (KHK) ile terör örgütlerine veya MGK tarafından devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen Sendika, Hastane, Özel Okul, Özel Öğrenci Yurtları ve Vakıf, Dernek gibi yapıların faaliyetlerine son verilerek kapatılması yönünde karar alınmıştır.

OHAL süreci boyunca birçok tüzel kurum, kuruluşun faaliyetlerine son verilerek kapatılmış ve birçok şahıs da kamu görevinden ilişiği kesilmek suretiyle ihraç edilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından yurtdışı öğrencilik bursundan faydalanan terör örgütlerine veya MGK tarafından devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti, aidiyeti, iltisak veya bunlarla irtibatı bulunduğu tespit edilen öğrencilerin öğrencilikle ilişikleri ve bursları kesilmiştir.

Yine terör örgütlerine veya MGK tarafından devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti, aidiyeti, iltisak veya bunlarla irtibatı bulunduğu tespit edilen emekli Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları ile Emniyet mensuplarının rütbeleri KHK'lar ile geri alınmıştır. Son ihraç KHK'sı olarak 8 Temmuz 2018 tarihinde 701 sayılı KHK çıkartılmış ve akabinde toplam 7 kez uzatılan OHAL süreci 17 Temmuz 2018 gecesinde sona erdirilmiştir.

OHAL süreci boyunca toplam 37 adet KHK çıkarılmış ve bu süreçte birçok tedbirler alınmıştır. Alınan tedbirlerin çoğunluğu, terör örgütlerine veya MGK tarafından devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti, aidiyeti, iltisak veya bunlarla irtibatı bulunduğu tespit edilen kişilerin kamu görevinden ihraç edilmek suretiyle çıkartılmasına yönelik olmuştur.

OHAL KHK'larıyla sadece kamu görevlileri görevlerinden ihraç edilmemiş, aynı zamanda devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen vakıf üniversiteleri, dershaneler, özel öğrenci yurtları, gazete, televizyon gibi basın yayın kuruluşları ile dernek ve vakıf gibi birtakım tüzel yapıların da faaliyetlerine son verilerek malvarlıklarına el konulmuştur.

15 Temmuz 2016 Darbe Teşebbüsünün Türkiye'de daha önce hiç rastlanılmamış kendine özgü niteliklere sahip bir darbe girişimi olması nedeniyle, sonrasında ortaya çıkan OHAL uygulamaları da diğer önceki darbe dönemlerindeki OHAL uygulamalarından oldukça farklı olmuştur. Özellikle OHAL KHK'larına karşı Anayasa Mahkemesi nezdinde esas ve şekil yönünden dava açılamayacağının belirtilmesi, bu süreçte çıkartılan KHK'lar ile alınan tedbirlere ilişkin yargı yolunun kapalı olduğunun göstergesi olmuştur. Ancak 23 Ocak 2017 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 685 sayılı KHK ile kurulan OHAL İşlemleri İnceleme Komisyonu ile kamu görevinden KHK ekli listelerine eklenmek suretiyle çıkartılanların yani haklarında KHK ile doğrudan işlem yapılanların görevlerine iade edilmeleri yönünden başvuru yapmalarına imkân sağlanmıştır. Ayrıca OHAL KHK'ları ile kapatılan gazete, dergi, basın yayın kuruluşları gibi tüzel kişiliklerin de OHAL Komisyonuna başvuru yapabilmelerine imkan verilmiştir.

Yaklaşık olarak iki yıl süren OHAL dönemin boyunca 125.678 kamu görevlisinin görevine son verilmiş, emekli emniyet ve askeri personelin rütbelerinin sökülmesi, yurt dışı burslu öğrencilikle ilişiğin kesilmesi ve kapatılan tüzel kuruluşlar (dernek, vakıf, sendika, radyo, televizyon vs.) dahil edildiğinde toplamda 131.922 tedbir işlemi gerçekleştirilmiştir.

1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışma kapsamında; başta FETÖ/PDY olmak üzere devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya grupların devletin stratejik kurumları da dahil olmak üzere kamu kurumlarında kadrolaşmalarının hangi kurumda, hangi unvan ve ilde yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Tespit neticesinde kurumların 15 Temmuz öncesi ve sonrası personel durumu kısaca değerlendirilerek kamu personel rejiminde alınması gereken tedbirler ortaya konulmuştur.

Literatür taramasında KHK'lar ve OHAL ile ilgili makaleler başta olmak üzere kısıtlı çalışmalara yer verildiği tespit edilmiştir. İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde FETÖ/PDY gerekçesiyle ihraç edilen personellere ilişkin bir değerlendirme yapılmış ve bu konuda makale hazırlanmış ise de tüm kamuyu kapsayan ve KHK'ların tamamının ele alındığı bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Çalışmaların geneli OHAL sürecinin hukuki boyutlarının ele alınmasına ilişkindir.

Bu anlamda yapmakta olduğumuz çalışma KHK'lar ile tesis edilen 131.922 tedbir işleminin tek tek incelenmesiyle gelecekte yapılacak çalışmalara akademik çalışmalara konu bakımından öncülük etmesinin yanında çalışma neticesinde hazırlanarak ortaya konulacak tablolar ve verilerle de bir kaynak işlevini görecektir.

1.2. Çalışmanın Kapsamı ve Yöntemi

Çalışmanın hazırlanması sürecinde nicel araştırma yöntemlerinden faydalanılmış olup süre bakımından 23 Temmuz 2016 tarihi ile 17 Temmuz 2018 tarihleri arasını kapsadığı için kesitsel bir çalışmadır.

1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Son ihraç KHK'sı olarak 8 Temmuz 2018 tarihinde 701 sayılı KHK çıkartılmış ve akabinde toplam 7 kez uzatılan OHAL süreci 17 Temmuz 2018 gecesinde sona erdirilmiştir. Çalışmamızda sadece gerçek kişilerin kamu görevinden çıkartılmasına ilişkin KHK işlemleri değerlendirmeye alınmış olup tüzel yapılara ilişkin KHK'lar değerlendirmeye alınmamıştır.

Bakanlıklar ve kurumlardan yapılan ihraçların bir kısmı 667 sayılı KHK'nın 3. ve 4. maddesi gereğince kurum en üst idari amirinin teklifi üzerine kurum başkanının onayıyla gerçekleştirilerek OHAL KHK'ları ekli listelerinde yer almadığından kapsam dışı bırakılmıştır. Örneğin Hâkimler ve Savcılar 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar kanununa tâbi olduğundan açığa alınma ve ihraç işlemleri doğrudan Hâkimler ve Savcılar kurulunca gerçekleştirilmiştir.

Kamu görevinden çıkarılanların bir kısmı KHK ekli listelerinde yer almaksızın 667 sayılı KHK'nın 3. ve 4. maddesi dayanak gösterilerek kamu görevinden çıkarılmıştır. 667 KHK dayanak gösterilerek yapılan ihraçların kamuoyu ile paylaşılmaması ve işlemlerin kurumlar özelinde gerçekleştirilmesi nedeniyle bu ihraçlara ilişkin veriler elde edilememiştir.

KHK ile ihraç edildikten sonra farklı bir KHK ile görevine iade edilen, OHAL Komisyonu veya Mahkemeye kararıyla görevine edilenlerin iadelerine ilişkin durumları değerlendirmeye alınmamıştır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Yönetime Müdahale Şekilleri

2.1.1. Muhtıra

Yönetimlere müdahale, dünya tarihinde birçok noktada sahnelenen, sürekli olarak zamanın oyuncularının farklı yorumlarıyla karşımıza çıkan, esasen siyasi tarihin mükerrer olaylarından birisidir. Müdahaleler, genelde askeri güç kullanılarak eyleme dönüşürken bazen de yargı, medya gibi farklı kurumlar hatta siviller kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu müdahalelerden ilk akla geleni "muhtıra"lardır.

"Muhtıra" Arapça kökenli bir kelime olup "uyarı ve ihtar" anlamına gelmektedir. Siyaset Bilimi açısında "Muhtıra" uyarı ve ihtar amaçlı kişi veya kurumlara gönderilen yazılı metin olarak nitelendirilebilir. Mevcut örnekleri ve Türkiye üzerinden değerlendirmek gerekirse muhtıra genel olarak uyarmaktan ziyade ihtar ve ihtarın dikkate alınmaması durumunda yapılacakların kısaca anlatılması şeklinde gerçekleşmiştir. Türkiye'de yaşanan ilk muhtıra vakıası 12 Mart 1971 gerçekleşmiştir. Devrin Genelkurmay başkanı ve Kuvvet Komutanlarının imzasıyla dönemin Cumhurbaşkanına gönderilen muhtıra da hükümetin sorunları çözmekte kifayetsiz kaldığı ve yenilikçi bir hükümet kurulmadığı takdirde Türk Silahlı Kuvvetleri kendilerine verilen salahiyet ile yönetimi el koyacağını belirtilmiştir. Buradan da anlaşılacağı üzere muhtıra olası bir darbe girişimi öncesi yapılan son ihtar niteliğindedir (Başaran, 2016 s. 115).

Benzer nitelikle bir muhtıra ise 27 Aralık 1979'da yine devrin Genelkurmay Başkanı tarafından Cumhurbaşkanına iletilmiştir. Bu muhtıra neticesinde 12 Eylül 1980 günü ihtar edilen şekilde ordu tarafından yönetime el koyulmuştur.

2.1.2. Darbe ve Türleri

En yaygın olan yönetime müdahale şekli "darbe"lerdir. Darbeler, görev başındaki meşru iktidarı gayr-i meşru yöntemlerle görevden uzaklaştırarak yönetimin doğrudan ele geçirilmesiyle sonuçlanan müdahalelerdir. Darbeler organizasyon aşaması, oluşumu ve neticeleriyle birbirinden ayrılmaktadır. Bu sebeple birden fazla darbe çeşidi kendini göstermiştir.

2.1.2.1. Askeri Darbe

Sıklıkla gelişmekte olan ülkeler ile az gelişmiş ülkelerde ordu mensuplarının tamamı veya bir kısmının silah zoru ile yönetime el koyması neticesinde hükümetin düşürülmesiyle sonuçlanan müdahaleler "askeri darbe" olarak nitelendirilmektedir. Ordu mensuplarının hükümetin ekonomik ve sosyal sorunları çözmekte başarısız olduğu iddiası ve benzeri sorunları ileri sürmesi askeri darbelerin başlıca sebepleri arasında gösterilir. Askeri darbeler gerçekleşirken bazen ordunun tamamı, bazen de bir kısım ordu mensupları bu darbelere katılmıştır (Başaran, 2016 s. 112).

Türkiye'de 1960 yılı ve sonrasında birçok darbe girişimi yaşanmıştır. 12 Eylül 1980 darbesinde darbenin başındaki ismin Genelkurmay Başkanı Kenan Evren olması nedeniyle tüm ordu mensupları emir komuta zinciri içerisinde katılırken veya katılmak zorunda kalırken 27 Mayıs 1960 darbesi sadece 37 düşük rütbeli subayın planlaması ile gerçekleştirilmiştir. Yurtdışında gerçekleştirilen darbelere örnek vermek gerekirse; Örneğin Myanmar'da 01.02.2021 günü ordu tarafından gerçekleştirilen son seçimlerin hileli olduğundan bahisle başlatılan darbe girişimi neticesinde hükümet düşürülmüş ve Savunma Hizmetleri Başkomutanı Min Aung Hlaing fiilen ülkenin başına geçmiştir (Dışişleri Bakanlığı, 2021).

2.1.2.2. Post-modern Darbe

Ordular her zaman "süngü" göstermek yerine bazı dönemler de kendisi arka planda kalarak farklı araçlar kullanmak suretiyle darbe eylemini yerine getirmiştir. 28 Şubat 1997 günü olağan MGK toplantısı sonucunda alınan kararların medya ve sivil toplum kuruluşları kullanılarak hükümeti baskı altına almak suretiyle gerçekleştirilmeye çalışılması ve böylece hükümetin düşürülmeye zorlanması Türk siyasi tarihine post-modern darbe olarak geçmiştir. Bu kez ordu arka planda süreci yönetmiş ancak aktif sahada yer almamıştır. Nitekim 28 Şubat sürecinin fikir babalarından Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Güven Erkaya'nın ifadesiyle; "silahsız kuvvetler"in harekete geçirilmesi ve hükümete sopa gösterilmesiyle hükümetin istifası sağlanmış ve darbe gerçekleştirilmiştir (Zengin, 2016 s. 37-57).

28 Şubat post-modern darbe sürecinde darbeciler lehine çalışan yapılardan bir tanesi de FETÖ/PDY idi. Örgütün elebaşı Fetullah Gülen Refah-Yol hükümeti ve Başbakan Erbakan'ın Türkiye'yi idare edemediklerini, ellerine yüzlerine bulaştırdıklarını ve görevi yerine getiremedikleri için bırakmaları gerektiği yönünde açıklamalarda bulunmuştur (Öztürk, 2018 s. 183).

Dünyanın farklı ülkelerinde de post-modern darbe girişimleri olmuştur. Gürcistan'da 2003 yılında yaşanan "Gül Devrimi" ve Ukrayna'da 2004-2005 yılları arasında yaşanan "Turuncu Devrim" de post-modern darbeye örnektir (Alptekin, 2022 s. 171-174).

2.1.2.3. Yargı Darbesi

Devleti oluşturan üç önemli unsurdan birisi olan yargı unsurundan kaynaklanan yargı yetkisini mevcut Anayasamız olan 1982 Anayasasının 9. Maddesinde; Türk milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılacağı belirtilmiştir. Ancak devletin bölünmez bütünlüğüne karşı faaliyet gösteren yapılar için yargı kurumları her zaman hedef olmuştur. Bu kapsamda da Türkiye'de yargı, hükümetlerin devrilmesi veya

görevden el çektirilmesine sebep olabilecek önemli gücü sebebiyle kullanılmak istenmiştir.

Yargı kurumlarının içerisinde Hakim, Savcı gibi etkin görevlere atanan kişiler vasıtasıyla yapılan işlemler adete yargı darbesine zemin hazırlamıştır. 15 Temmuz öncesinde Atabeyler, Ergenekon ve Balyoz davaları ile başlayan süreç askeri casusluk davası, 7 Şubat Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT) kriziyle ilerlemiştir (İçişleri Bakanlığı, 2019 s. 116-123).

FETÖ/PDY mensubu Hakim, Savcı ve emniyet görevlilerinin hareket geçmesiyle birlikte 17 Aralık 2013'te İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülen üç farklı soruşturmayla 17/25 Aralık yargı darbesi girişimi başlamıştır. Bu yargı darbesi girişimi neticesinde "altın kaçakçılığı", "kamu görevlilerine rüşvet" ve "kara para aklama" iddialarıyla çok sayıda kişiye tutuklanmaya yönelik yakalama kararı çıkartılmıştır (İçişleri Bakanlığı, 2019 s. 123-125).

Yakalama kararı neticesinde gözaltına alınan 14 kişi tutuklanmış, haricinde 48 kişi ise tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılmıştır. Savcılık tarafından yaklaşık 11 ay yürütülen soruşturma neticesinde yapılan incelemelerin ardından FETÖ/PDY'nin kumpas girişimi fark edilerek 2014 yılı Şubat ayında tutuklu yargılananlar serbest bırakılırken Ekim 2014'te ise savcılık tarafından takipsizlik kararı ile soruşturma kapatılmıştır. Soruşturmanın kapatılmasına ilişkin takipsizlik kararında isnat edilen suçların oluşmadığı, soruşturma kapsamında usulüne uygun delil toplanmadığı ve herhangi bir örgüte rastlanılmadığı belirtilmiştir (İçişleri Bakanlığı, 2019 s. 123-125).

Ayrıca 25 Aralık 2013'te "İhaleye fesat karıştırma", "rüşvet" ve "suç işlemek maksadıyla örgüt kurma" gibi suçlardan başlatılan soruşturma da ilerleyen dönem içerisinde takipsizlik kararı ile kapatılmıştır (İçişleri Bakanlığı, 2019 s. 123-125).

17/25 Aralık 2013'te yaşanan olaylar özelinde de açıkça görüleceği üzere; FETÖ/PDY emniyet, yargı kurumlarına sızan ve zaman içerisinde bu kurumlarda etkin, söz sahibi pozisyona gelen müntesiplerine verdiği talimatlarla halk nezdinde meşru hükümete olan güvenin kaybedilmesi ve isnat edilen suçlardan yapılacak yargılamaların etkisiyle hükümetin düşürülmesiyle sonuçlanabilecek bir yargı darbesi girişimi olarak nitelendirilmiştir (İçişleri Bakanlığı, 2019 s. 116-128).

2.1.2.4. Sivil Darbe

Halk gücüyle iktidara gelen bir siyasal hareketin veya partinin kendi meşrutiyetini sağlamasıyla birlikte kendi hukukunu oluşturması ve bunun neticesinde Anayasa ile güvence altına alınmış temel hak ve özgürlükler ile muhalefet etme hakkına karşı gerçekleştirilir. Bu darbe neticesinde insanlar artık kendi temel hak ve hürriyetlerini değişen yasalarla birlikte savunamaz hale gelir ve mevcut iktidara karşı muhalefet yapamazlar. Almanya'da gerçekleşen "Hitler Darbesi" sivil darbeye ilişkin örnek olarak değerlendirilebilir. Nitekim başarısız darbe girişiminden sonra iktidarı meşru yöntemlerle elde etmiş, rakiplerini muhalefet yapamaz duruma getirmiştir (Ekinci, 2020 s. 132-143).

2.1.2.5. Darbe Teşebbüsü

Miladi 13 Eylül 1859 günü Şeyh Ahmed'in organizasyonu ile Kılıç Ali Paşa camiinde Sultan Abdülmecid'e karşı gerçekleştirilen ve tarihe "Kuleli Vak'ası" olarak geçen darbe girişimi bilinen ilk başarısız darbe girişimidir. Sultan Abdülmecid'e karşı din adamı kisvesinde "şeyh" unvanı ile muhalifleri "gavur padişah" gibi söylemlerle bir araya getirerek yapılan darbe girişimi gibi, Türkiye'de de 15 Temmuz 2016 günü kendilerini dini bir yapı olarak lanse eden örgüt tarafından başarısızlıkla neticelenen bir darbe girişimi olmuştur (Dalgalı, 2023 s. 56-64).

Teşebbüs aşamasında kalan bir başka girişim de 27 Mayıs 1960 darbesinden sonra yaşanmıştır. Siyasetten yasaklanan Celal Bayar ve arkadaşlarının siyasi haklarının iade

edilmesi için Meclise verilen Anayasa teklifi orduyu rahatsız etmiştir. Dönemin Genelkurmay başkanı Memduh Tağmaç'ın talimatları ve ordu içerisindeki hareketlenme siyaseti baskılamıştır. Bu baskı nedeniyle 218 milletvekilinin imzasıyla TBMM'ye sunulan ve kabul edilen değişiklik Senato'da da onaylanırsa DP'li milletvekillerinin ve Celal Bayar'ın siyasi yasağı kalkacak iken siyasetin baskıları ve açıkça ifade edilen darbe tehdidini göz ardı etmemesi nedeniyle teklifin geri çekilmesiyle neticelenmiştir. Teklifin geri çekilmesiyle birlikte ordunun darbe hazırlıkları manasız kalmış ve darbe hazırlığı teşebbüs aşamasında kalmıştır (Ertem, 2018 s. 657).

1971'de Demirel hükümetinde hükümetin hareket kabiliyetinin azalması, ordu içerisinde komuta kademesinin bir kısmında yönetime müdahale fikrini akıllara getirmiş, bu fikir ağırlık kazanmışsa da Genelkurmay Başkanı Memduh Tağmaç bu fikre sıcak bakmamıştır. 9 Mart 1971 tarihinde darbe girişimini netleştirmek için yapılan toplantıda da Kara Kuvvetleri Komutanı Faruk Gürler'in Genelkurmay başkanının darbeyi desteklememesi nedeniyle son anda vazgeçmesinin bir neticesi olarak bu girişim teşebbüs aşamasında kalmıştır. 12 Mart 1971 günü Genelkurmay Başkanı ve Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay müdahale için ikna edilmiştir. Demirel hükümeti muhtıra ve baskıyla istifa ettirilmiştir (Ertem, 2018 s. 657-658).

3. OLAĞANÜSTÜ YÖNETİM USULLERİ

3.1. Sıkıyönetim

Ülkenin tamamında veya bir kısmında askeri gücün kullanılarak özgürlüklerin geçici olarak kısıtlanması, askeri otoritenin yönetimi kontrol altına alması ve askeri otoritenin yetkilerinin artırılması sıkıyönetim olarak tanımlanabilir (Salep, 2017 s. 422-424). Sıkıyönetim'in hangi şartlarda ilah edilebileceği, nasıl uygulanacağı Anayasa'da düzenlenmiştir. Bu kapsamda Osmanlı da "örfi idare" kavramı günümüzde kullanılan sıkıyönetim kelimesini karşılamaktadır.

1876 tarihli Kanun-i Esasi'nin 113. Maddesinde;

> *"Mülkün bir cihetinde ihtilâl zuhur edeceğini müeyyid asar ve emarat görüldüğü halde hükûmeti seniyenin o mahalle mahsus olmak üzere muvakkaten (idarei örfiye) ilânına hakkı vardır. (İdarei örfiye) kavanin ve nızamatı mülkiyenin muvakkaten tailinden ibaret olup (idarei örfiye) tahtında bulunan mahallin sureti idaresi nızamı mahsus ile tâyin olunacaktır. Hükûmetin emniyetini ihlâl ettikleri idarei zabıtanın tahkikatı mevsukası üzerine sabit olanların memâliki mahrusai şaheneden ihraç ve teb'id etmek münhasran zatı hazireti padişahinin yedi iktidarındadır."*

hükmü bulunmaktadır.

Osmanlı döneminde de darbe emareleri görüldüğünde hükümet tarafından o bölgeye mahsus olmak üzere sıkıyönetim ilan edebileceği, yine padişahın yetkisi dâhilinde karar verilen kişilerin ülkeden ihraç edilebileceği belirtilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra da yapılan yasal düzenlemeler ile günümüze kadar çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemelerden bazıları 788 sayılı Memurin Kanunu, 6435 sayılı kanun vb. yasal düzenlemeler ile belirlenmiştir.

12 Eylül 1980 darbesinden sonra sıkıyönetim komutanlarına sıkıyönetim kanununda yapılan değişiklik ile memurların ihracını veya görevden uzaklaştırılmasını talep etme yetkisi verilmiştir. Talep edilen ihraç veya görevden uzaklaştırma işlemlerinin ilgili kurum ve organlarca derhal yerine getirilir ibaresi konulmuştur (Karslı 2017 s. 45-79).

1982 Anayasasının "Kamu hizmeti görevlileriyle ilgili hükümler" bölümünde "Genel ilkeler"le ilgili 128. maddesinde;

> "*Madde 128 – Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür.*
>
> *Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir. (Ek cümle: 7/5/2010-5982/12 md.) Ancak, malî ve sosyal haklara ilişkin toplu sözleşme hükümleri saklıdır.*
>
> *Üst kademe yöneticilerinin yetiştirilme usul ve esasları, kanunla özel olarak düzenlenir.*
>
> *2. Görev ve sorumlulukları, disiplin kovuşturulmasında güvence*
>
> *Madde 129 – Memurlar ve diğer kamu görevlileri Anayasa ve kanunlara sadık kalarak faaliyette bulunmakla yükümlüdürler.*
>
> *Memurlar ve diğer kamu görevlileri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve bunların üst kuruluşları mensuplarına savunma hakkı tanınmadıkça disiplin cezası verilemez.*
>
> *(Değişik üçüncü fıkra: 7/5/2010-5982/13 md.) Disiplin kararları yargı denetimi dışında bırakılamaz.*
>
> *Silahlı Kuvvetler mensupları ile Hakimler ve savcılar hakkındaki hükümler saklıdır.*
>
> *Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davaları, kendilerine rücu edilmek kaydıyla*

ve kanunun gösterdiği şekil ve şartlara uygun olarak, ancak idare aleyhine açılabilir.

Memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında işledikleri iddia edilen suçlardan ötürü ceza kovuşturması açılması, kanunla belirlenen istisnalar dışında, kanunun gösterdiği idari merciin iznine bağlıdır."

şeklinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemeden de anlaşılacağı üzere memurların işledikleri iddia olunan suçlarla ilgili ceza kovuşturması idari merci iznine bağlanmıştır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununda "Kamu hizmeti görevlileriyle ilgili hükümler" bölümünde madde 128'de ise;

"Madde 128 – Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür.

Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir. (Ek cümle: 7/5/2010-5982/12 md.) Ancak, malî ve sosyal haklara ilişkin toplu sözleşme hükümleri saklıdır.

Üst kademe yöneticilerinin yetiştirilme usul ve esasları, kanunla özel olarak düzenlenir.

2. Görev ve sorumlulukları, disiplin kovuşturulmasında güvence

Madde 129 – Memurlar ve diğer kamu görevlileri Anayasa ve kanunlara sadık kalarak faaliyette bulunmakla yükümlüdürler.

Memurlar ve diğer kamu görevlileri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve bunların üst kuruluşları mensuplarına savunma hakkı tanınmadıkça disiplin cezası verilemez.

(Değişik üçüncü fıkra: 7/5/2010-5982/13 md.) Disiplin kararları yargı denetimi dışında bırakılamaz.

Silahlı Kuvvetler mensupları ile Hakimler ve savcılar hakkındaki hükümler saklıdır.

Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davaları, kendilerine rücu edilmek kaydıyla ve kanunun gösterdiği şekil ve şartlara uygun olarak, ancak idare aleyhine açılabilir.

Memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında işledikleri iddia edilen suçlardan ötürü ceza kovuşturması açılması, kanunla belirlenen istisnalar dışında, kanunun gösterdiği idari merciin iznine bağlıdır.

ı) Siyasi ve ideolojik eylemlerden arananları görev mahallinde gizlemek,

j) Yurt dışında Devletin itibarını düşürecek veya görev haysiyetini zedeleyecek tutum ve davranışlarda bulunmak,

k) 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkındaki Kanuna aykırı fiilleri işlemek.

l) (Ek: 3/10/2016 – KHK-676/75 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7070/61 md.) Terör örgütleriyle eylem birliği içerisinde olmak, bu örgütlere yardım etmek, kamu imkân ve kaynaklarını bu örgütleri desteklemeye yönelik kullanmak ya da kullandırmak, bu örgütlerin propagandasını yapmak.

Disiplin cezası verilmesine sebep olmuş bir fiil veya halin cezaların özlük dosyasından silinmesine ilişkin süre içinde tekerrüründe bir derece ağır ceza uygulanır. Aynı derecede cezayı gerektiren fakat ayrı fiil veya haller nedeniyle verilen disiplin cezalarının üçüncü uygulamasında bir derece ağır ceza verilir.(1)

Geçmiş hizmetleri sırasındaki çalışmaları olumlu olan ve ödül veya başarı belgesi alan memurlar için verilecek cezalarda bir derece hafif olanı uygulanabilir.(1)

Yukarıda sayılan ve disiplin cezası verilmesini gerektiren fiil ve hallere nitelik ve ağırlıkları itibariyle benzer eylemlerde bulunanlara da aynı neviden disiplin cezaları verilir.

Öğrenim durumları nedeniyle yükselebilecekleri kadroların son kademelerinde bulunan Devlet memurlarının, kademe ilerlemesinin durdurulması cezasının verilmesini gerektiren hallerde, brüt aylıklarının ¼'ü – ½'si kesilir ve tekerrüründe görevlerine son verilir.

Özel kanunların disiplin suçları ve cezalarına ilişkin hükümleri saklıdır.

Yukarıda yazılı disiplin kovuşturmasının yapılmış olması, fiilin genel hükümler kapsamına girmesi halinde, sanık hakkında ayrıca ceza kovuşturması açılmasına engel teşkil etmez."

hükmü bulunmaktadır. Halen yürürlükte olan 1982 Anayasası ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu birlikte değerlendirildiğinde 676 sayılı KHK'nın 75. maddesine açıkça yapılanın düzenleme daha sonra kanunlaşarak 1/12/2018 tarihinde kabul edilerek 7070 sayılı kanun halini almıştır.

OHAL KHK'ları devletin anlık refleks göstererek kamu görevinden çıkarma başta olmak üzere yaptığı işlemler bu şekilde kanunlaşarak yasal zemine oturması sağlanmıştır. Anayasamızda sıkıyönetim ibaresi 21/1/2017 tarihli ve 6771 sayılı Kanun ile Anayasa'dan çıkartılmıştır.

3.2. OHAL Uygulamaları

Dünya genelinde sel, deprem vb. doğal afetler ile ülke içerisinde kalkışma/darbe girişimi, dâhili veya harici savaş durumunda devleti yöneten muktedirin gerekli gördüğü hızlı karar verme süreçlerini yasal zeminde hayata geçirebilmek için olağan dışı tedbir ve önlemler almak gerektiğinde belirli bir süreyi kapsayan şekilde muktedirin yetkilerinin artırılması, kişisel hak ve hürriyetler başta olmak üzere bir veya daha fazla hakkın kısıtlanmasını ifade eden süreçler OHAL dönemleri olarak ifade edilmektedir. Kamu otoritesinin sağlanması ve OHAL ilan edilmesine sebebiyet veren olağan dışı durumun düzelmesi ile birlikte genel de OHAL dönemleri sona ermektedir (Salep, 2017 s. 422-423).

OHAL ilanı için gereken şartlar ülkeden ülkeye farklılık gösterebilmektedir. Ancak temelde her ülkenin Anayasasında hangi şartlarda OHAL ilan edilebileceği tarif edilmiştir.

1982'de kabul edilen Anayasamızda Temel hak ve hürriyetlerin kısıtlanmasına ilişkin;

> *"IV. Temel hak ve hürriyetlerin kullanılmasının durdurulması*
>
> *Madde 15 – Savaş, seferberlik (...)10 veya olağanüstü hallerde, milletlerarası hukuktan doğan yükümlülükler ihlal edilmemek kaydıyla, durumun gerektirdiği ölçüde temel hak ve hürriyetlerin kullanılması kısmen veya tamamen durdurulabilir veya bunlar için Anayasada öngörülen güvencelere aykırı tedbirler alınabilir.*
>
> *Birinci fıkrada belirlenen durumlarda da, savaş hukukuna uygun fiiller sonucu meydana gelen ölümler (...)11 dışında, kişinin yaşama hakkına, maddi ve manevi varlığının bütünlüğüne dokunulamaz; kimse din, vicdan, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz ve bunlardan dolayı suçlanamaz; suç ve cezalar geçmişe yürütülemez; suçluluğu mahkeme kararı ile saptanıncaya kadar kimse suçlu sayılamaz."*

şeklinde hükümle düzenlenmiştir.

Yine OHAL ilanına ilişkin 1982 tarihli Anayasamızda;

> *"Madde 119 – (Değişik: 21/1/2017-6771/12 md.)*
>
> *Cumhurbaşkanı; savaş, savaşı gerektirecek bir durumun baş göstermesi, seferberlik, ayaklanma, vatan veya Cumhuriyete karşı kuvvetli ve eylemli bir kalkışma, ülkenin ve milletin bölünmezliğini içten veya dıştan tehlikeye düşüren şiddet hareketlerinin yaygınlaşması, anayasal düzeni veya temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketlerinin ortaya çıkması, şiddet olayları nedeniyle kamu düzeninin ciddî şekilde bozulması, tabiî afet veya tehlikeli salgın hastalık ya da ağır ekonomik bunalımın ortaya çıkması hallerinde yurdun tamamında veya bir bölgesinde, süresi altı ayı geçmemek üzere olağanüstü hal ilan edebilir.*

Olağanüstü hal ilanı kararı, verildiği gün Resmî Gazetede yayımlanır ve aynı gün Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayına sunulur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi tatilde ise derhal toplantıya çağırılır; Meclis gerekli gördüğü takdirde olağanüstü halin süresini kısaltabilir, uzatabilir veya olağanüstü hali kaldırabilir.

Cumhurbaşkanının talebiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi her defasında dört ayı geçmemek üzere süreyi uzatabilir. Savaş hallerinde bu dört aylık süre aranmaz.

Olağanüstü hallerde vatandaşlar için getirilecek para, mal ve çalışma yükümlülükleri ile 15 inci maddedeki ilkeler doğrultusunda temel hak ve hürriyetlerin nasıl sınırlanacağı veya geçici olarak durdurulacağı, hangi hükümlerin uygulanacağı ve işlemlerin nasıl yürütüleceği kanunla düzenlenir.

Olağanüstü hallerde Cumhurbaşkanı, olağanüstü halin gerekli kıldığı konularda, 104 üncü maddenin onyedinci fıkrasının ikinci cümlesinde belirtilen sınırlamalara tabi olmaksızın Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir. Kanun hükmündeki bu kararnameler Resmî Gazetede yayımlanır, aynı gün Meclis onayına sunulur.

Savaş ve mücbir sebeplerle Türkiye Büyük Millet Meclisinin toplanamaması hâli hariç olmak üzere; olağanüstü hal sırasında çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri üç ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülür ve karara bağlanır. Aksi halde olağanüstü hallerde çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamesi kendiliğinden yürürlükten kalkar."

hükümleri bulunmaktadır. Anayasamızda da açıkça görüldüğü üzere OHAL ilanı için mücbir sebeplerin oluşması gerektiği gibi, OHAL süreleri de her defasında dört aylık periyotlarla uzatılabilecek şekilde düzenlenmiştir.

Türkiye'de 1980 darbesiyle birlikte başlayan ve tüm ülkeyi kapsayan sıkıyönetim süreci başlamıştır. 1984 yılından sonra ülke genelindeki sıkıyönetim kaldırılırken bazı illerde OHAL ilan edilmiştir.

4. KHK'LAR İLE YAPILAN İHRAÇLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

4.1. 15 Temmuz Darbe Girişimi

15 Temmuz 2016 günü emir komuta zinciri dışında, askeriye ve emniyet içerisinde etkin görevlerde bulunan FETÖ/PDY mensuplarının harekete geçirilmesiyle birlikte başarısız bir darbe teşebbüsü yaşanmıştır. Yaşanan darbe girişim 16 Temmuz sabahı başarısızlıkla neticelenmiş, teşebbüse katılanlar yargılanmak üzere gözaltına alınarak adli süreç başlatılmıştır.

4.2. 15 Temmuz Sonrası OHAL Dönemi ve Alınan Tedbirler

Türkiye'de 15.07.2016 tarihinde yaşanan darbe teşebbüsü neticesinde Anayasa'nın 120 ve 121. maddeleri gereğince Cumhurbaşkanı başkanlığında 20.07.2016 tarihinde Bakanlar Kurulu toplanmıştır. Darbe teşebbüsü ve terörle mücadele için alınması zaruri olan tedbirler ile bunlara ilişkin usul, esasları belirlemek ve karar alma sürecinin hızlanması için ülke genelinde OHAL ilan etmiştir (Resmi Gazete, 21 Temmuz 2016 s. 29777).

OHAL'in ilan edilmesiyle birlikte bakanlar kuruluna KHK çıkarma yetkisi verilmiş ve bu yetki ile hükümetin gerekli tedbirleri uygulaması kolaylaştırılmıştır. İlan edilen OHAL dönemi toplamda yedi kez uzatılmış ve yaklaşık olarak iki yıl sürmüştür. Bu süreçte 37 adet KHK çıkmış ve birçok tedbirler alınmıştır.

KHK'lar ile alınan tedbirler neticesinde birçok tüzel kurum ve kuruluşun mal varlıkları müsadere edilerek kamulaştırılmış, el konulan kurum ve kuruluşların yönetimleri atanan kayyumlara devredilmiştir. Kamulaştırılan kurumların başında eğitim-öğretim kuruluşları ile öğrenci yurtları ve üniversiteler gelmektedir. Tüzel kurum ve kuruluşlar

için çıkartılan KHK'ların yanı sıra gerçek kişiler için de kamu görevinden çıkarma, rütbenin sökülmesi ve öğrencilikle ilişiğin kesilmesi gibi tedbirler de alınmıştır.

4.3. Bir OHAL uygulaması olarak KHK'lar

23 Temmuz 2016 tarihinde 667 sayılı KHK'nın resmi gazetede yayımlanması sonrasında KHK'lar ile OHAL dönemi boyunca birçok tedbir alınmıştır. Başlıca tedbirler öğrencilikle ilişiğin kesilmesi, emekli kamu personelinin rütbesinin veya madalyasının geri alınması ve kamu görevinden ihraç edilme olarak sıralanabilir. Bu tedbirler arasında özellikle kamu görevinden çıkarılma, rütbe sökümü, yurt dışı öğrencilikle ilişiğin kesilmesi, tüzel kurum ve kuruluşların kapatılması öne çıkmıştır. Ayrıca bu süreçte yurt dışı çıkış yasağı konulması, mal varlığına el konulması, kayyum atanması, terörün finansmanının önüne geçilmesi gibi birçok tedbire yönelik KHK'lar da yayımlanmıştır. Bakanlar kurulunca yayımlanan bu KHK'lar daha sonra Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından onaylanarak kanun haline getirilmiştir (Resmi Gazete, 23 Temmuz 2016 s. 29779).

Türkiye'de OHAL KHK'ları ile kapatılan üniversiteler ve askeri eğitim kurumlarında eğitim-öğretime devam eden öğrencilerin öğrencilik haklarının zayi olmaması ve eğitimlerine devam edebilmeleri için çıkartılan KHK'lar ile bu durumda olan öğrencilere ÖSYM tarafından yapılan üniversite sınavında alınan ve hali hazırda eğitime devam edilen üniversiteye yerleşmedeki puan ve sıralama bilgisi esas alınmak suretiyle farklı bir üniversite yatay geçiş imkânı sağlanmıştır (Resmi Gazete, 31 Temmuz 2016 s. 29787).

4.4. Yargı Kurumları Örneği

Gelişmekte olan ülkeler ile az gelişmiş ülkelerde ordu mensuplarının tamamı veya bir kısmının silah zoru ile yönetime el koyması neticesinde hükümetin düşürülmesiyle sonuçlanan askeri darbelere rastlanılmaktadır. Örneğin "Mısır'da 03.07.2013 günü

Genelkurmay Başkanı General Sisi ve ordu mensuplarınca başlatılan darbe girişimi neticesinde Mısır Cumhurbaşkanı Muhammed Mursi görevinden alınarak General Sisi fiilen ülkenin başına geçmiştir" (Dışişleri Bakanlığı, 2022).

Bu süreçte 37 adet KHK çıkmış ve birçok tedbirler alınmıştır. Ancak ihraç edilenlerin kamu kurumlarında hangi unvanlarda daha çok bulunduğu, mevcut personel sayısının ne kadarına tekabül ettiğine ilişkin bir araştırmaya rastlanmamış ve bu anlamda alanda yeni araştırmalara ihtiyaç duyulmuştur. Bu doğrultuda bu çalışmada KHK'lar ile görevinden ilişiği kesilenlerin devletin en önemli kurumlarından olan yargı kurumlarında hangi unvanlarda istihdam edildiğinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Çalışmanın bu bölümünde sadece resmi gazetede bulunan KHK ekli listelerinde yer almak suretiyle kamu görevinden çıkarılan yargı personeli incelenmiştir. Anayasa Mahkemesi ve Uyuşmazlık Mahkemesinden yapılan ihraçlara ilişkin resmi gazete ve KHK verisi bulunamadığından kapsam dışında bırakılmıştır. Sayıştay Başkanlığı meslek mensuplarını ifa ettikleri görev nedeniyle 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar kanununa dâhil edilmiş ise de esasen meclis adına denetim faaliyetlerini yürüttüğü ve aktif yargılama yapmadığı için yargı kurumları kapsamına dâhil edilmemiştir. Hâkimler ve Savcılar Kurulu yargılama faaliyetinde bulunmaksızın Hâkim ve Savcılar ile bir kısım yargı personelinin yer değiştirme ve disiplin vb. idari işlemlerini yürüttüğü için yargı kurumları kapsamında ele alınmamıştır. Yargı kurumlarındaki Hâkim, Savcı, Raportör vb. unvanlarda görev yapanların 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar kanununa bağlı olmaları nedeniyle haklarındaki disiplin, görevden uzaklaştırma ve ihraç işlemlerinin OHAL KHK'larından bağımsız olarak Hâkimler ve Savcılar Kurulu kararıyla gerçekleştirildiği için kapsam dışı bırakılmıştır.

Öte yandan çalışmanın bu bölümünde; Adalet Bakanlığı, Danıştay Başkanlığı ve Yargıtay Başkanlığı çalışanları hakkında KHK'lar ile yapılan ihraç işlemleri incelenmiştir.

Literatürde OHAL KHK'ları ile yargı kurumlarından yapılan ihraca ilişkin bir çalışmaya rastlanmamıştır. Genel olarak OHAL döneminin hukuki boyutları ile KHK ile yapılan işlemlerinin hukuka uygunluğunun irdelendiği görülmüştür. Ancak (Öztürk, 2017) çalışmasında 15 Temmuz Darbe girişimi, Türkiye'de siyasi ve bürokratik yapının şekillenmesinde hangi faktörlerin daha etkin olduğu, terör örgüt/örgütlerinin özellikle polis teşkilatına nasıl girdiklerini, kariyer basamaklarını hızla tırmanmalarını, hangi yöntem ve referansları kullandıklarını, KHK'lar ile polis teşkilatından atılan personelin nitelik ve niceliklerini analiz ederek sonuçlarını incelemiştir.

(Sağlam, 2018) Anayasa Mahkemesinin OHAL KHK'larını denetleyebileceğine ilişkin yerleşik içtihadından vazgeçtiğini, KHK'ları denetleyemeyeceği yönünde karar vermesi ve kendi üyelerinden ikisini ihraç etmesi üzerine OHAL KHK'ları ile birçok kanunda değişikliğe gidildiğin belirtilmiştir. Çıkartılan KHK'lar ile birçok kuruluşun kapatılması ve birçok kişinin kamu görevinden çıkartılmasıyla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi nezdinde Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yolunun etkisizliğini sorgulamaya sevk ettiği ancak Cumhurbaşkanı tarafından bu imajın düzeltildiğini, çıkartılan KHK'ların Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçişe yönelik taraflarının da olduğunu belirtmiştir. Sağlam, ayrıca 2017 yılı KHK'ların bir siyasal rejim ve sistem getirdiğini, bu sistemin Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olduğunu ve bu vesileyle birçok yetkinini Cumhurbaşkanında toplandığı konularının üzerinde durmuştur. Işık (2019) çalışmasında ise Türkiye'de OHAL dönemlerinde temel hak ve özgürlüklerinin nasıl sınırlandırıldığını, bu sınırlamanın Anayasaya dayandırılmasını ve son Anayasa değişikliğinin bu sisteme yansımalarını incelemiştir.

(Can & Aktaş, 2017) "OHAL Dönemi KHK'larının Yargısal Denetimi Üzerine" başlıklı makalelerinde Türkiye'de 2016 yılının ikinci yarısında ülke çapında OHAL ilân edilmesinin ardından yürürlüğe konulan KHK'ların bir yandan kanun gücünde norm ihdas ederken diğer yandan anayasallık denetiminden muaf tutulması, Anayasa'nın 148. maddesi ve 121. maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarının birlikte değerlendirilmesi ve anayasal normlar arasındaki hiyerarşinin hem yatay hem düşey anlamda yeniden düşünülmesi üzerine çalışmışlardır. Çalışmanın neticesi olarak

olağanüstü süreçlerde alınan tedbirlerin Anayasa'nın ölçülülük ilkesi ile bağdaşması gerektiğini, OHAL kararlarının cari hukuk düzenini etkisizleştirmemesi gerektiği sonucuna varmışlardır.

Aslantaş (2019) çalışmasında bir temel hak ve özgürlüklerin kısıtlanma yöntemi olan OHAL döneminin 15 Temmuz 2016'dan sonra Türkiye'de etkin bir şekilde kullanıldığını, bu OHAL sürecinin geçtiğimiz yüzyıl içerisinde uygulanan diğer OHAL dönemleriyle olan benzerlikleri ve farklılıklarını ortaya koymuş, OHAL dönemini yönetim, ekonomi ve toplum etkisi açısından incelemiştir.

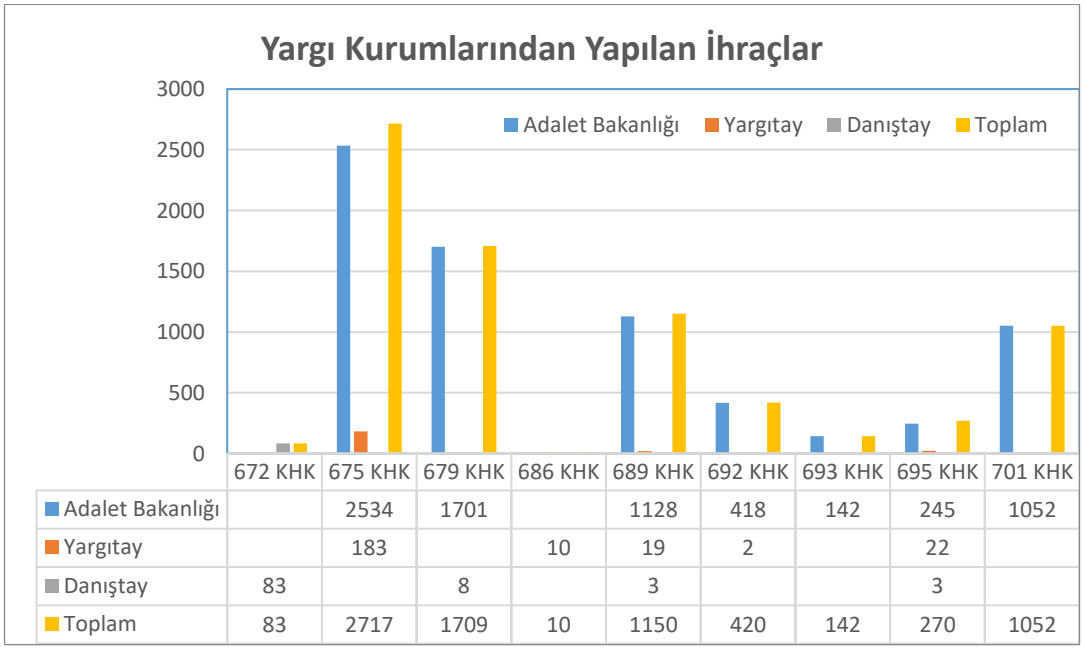
Boztepe (2018) çalışmasında OHAL Rejiminde Yürütmenin Düzenleyici Bir İşlemi olarak Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ve OHAL KHK'ları ile Mukayesesini yapmıştır. Günday (2016) ise Mülkiye dergisinde yayımlanan makalesinde adil yargılanma hakkı ve kişi hak ve hürriyetleri bağlamında OHAL kararnameleri ile kamu görevlilerinin ihraç edilmesi konusunu tartışmıştır.

Işık, Can ve Şimşek, Boztepe ve Günday'ın çalışmaları hep birlikte incelendiğinde OHAL kararnameleri ve kamu görevinden çıkarmaların hukuki boyutu, kararnamelerin yargı denetimine tabi olup olmaması, kişi hak ve hürriyetlerinin sınırlandırılmasının yasal dayanağı ve ölçülülüğü konularını kapsadığı görülmektedir. Öztürk çalışmasında ise Türk Polis Teşkilatında 15 Temmuz sonrasındaki görevden almaların nedenleri, yasadışı örgüt veya örgütlerin polis teşkilatında hangi kadro ve unvanlarda yoğunlaştığı, örgüt mensuplarının kariyerlerinde hızlı ilerlemenin nedenleri ile yöntem ve referanslarını inceleyerek araştırma konumuzla benzer ve yakın nitelikle bir çalışma yapmıştır.

Yapılan literatür taramasından OHAL kararnameleri ve kamu görevinden çıkarılmanın hukuki gereklilikleri, yasal dayanağı vb. konuların araştırıldığı tespit edilmiş; Polis teşkilatı haricinde diğer kurumlara yönelik unvan bazında bir araştırmaya ise rastlanmamıştır. Bu çalışma ile birlikte alandaki bu boşluğun gösterilmesi ve gelecekte yapılacak benzeri çalışmalara öncülük ederek faydalı olacağı düşünülmektedir.

OHAL döneminde çıkarılan KHK'lar ile 129.411 kamu görevlisinin görevine son verilmiştir. Yargı kurumlarından yapılan ihraçların tespiti için OHAL Komisyonunun 2019 yılı faaliyet raporundan faydalanılmıştır (OHAL Komisyonu, 2019 s. 7). İnceleme de yargı kurumlarından yapılan ihraçların 668, 669, 670, 672, 675, 677, 679, 683, 686, 689, 692, 693, 695, 697 ve 701 sayılı KHK'lar da yer aldığı görülmüş ve resmi gazete internet sitesinden alınan verilerle tablolara kaydedilerek veri seti oluşturulmuştur.

Şekil 4.1. Yargı Kurumlarından Yapılan İhraçlar ve KHK Sayıları

	672 KHK	675 KHK	679 KHK	686 KHK	689 KHK	692 KHK	693 KHK	695 KHK	701 KHK
Adalet Bakanlığı		2534	1701		1128	418	142	245	1052
Yargıtay		183		10	19	2		22	
Danıştay	83		8		3			3	
Toplam	83	2717	1709	10	1150	420	142	270	1052

(Kaynak: Yazar tarafından 668, 669, 670, 672, 675, 677, 679, 683, 686, 689, 692, 693, 695, 697 ve 701 sayılı KHK ekli listelerindeki verilerden derlenmiştir.)

Verilerin araştırılmasına dair süreçte yargı kurumlarından Anayasa Mahkemesi ve Uyuşmazlık Mahkemesine ait OHAL KHK'ları ile kamu görevinden çıkarılanlara ilişkin veri tespit edilememiştir. Bu kurumlardan yapılan ihraçların 667 sayılı KHK'nın 3. ve 4. maddesi gereğince kurum en üst idari amirinin teklifi üzerine kurum başkanının onayıyla gerçekleştirilmiş olabileceği düşünülmektedir.

Hâkimler ve Savcılar Kurulu görevi itibariyle Hâkim ve Savcılar ile bir kısım yargı personelinin yer değiştirme ve idari soruşturmalarını yürütmesi nedeniyle yargı kurumu kapmasına alınmamıştır. Sayıştay meslek mensuplarının bazıları denetim görevleri 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar kanununa tâbi olarak değerlendirilse de Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetim faaliyetlerini yürüttüğü ve aktif yargılama yapmadığı için yargı kurumları kapsamına dâhil edilmemiştir.

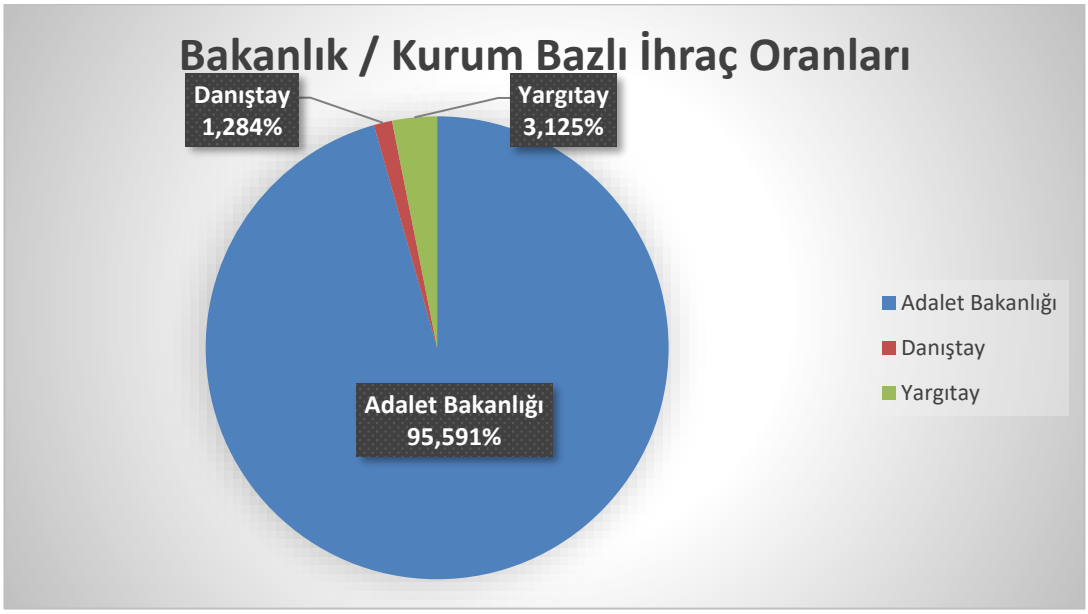
Veri setlerinin hazırlanması sürecinde sadece yukarıda belirtilen OHAL KHK'larının ekli listeleri esas alınarak tablolar oluşturulmuştur. Yine bu verilerden resmi gazete de unvan haricinde bulunan bilgiler ile unvana ek olarak yazılan açıklama mahiyetinde bilgiler değerlendirmeye alınmamıştır. Örnek vermek gerekirse 689 sayılı KHK'da Adalet Bakanlığı bünyesinden ihraç edilen kişilerden bazılarının unvan kısmında "Teknisyen (Elektrik)" yazmaktadır. Buradaki parantez içerisinde belirtilen "Elektrik" ibaresinin açıklama mahiyetinde olması ve unvan olmaması nedeniyle veri setlerine dâhil edilmemiştir.

Konuya ilişkin şekil ve tablolar hazırlanırken aktarımı yapılmak istenen bilginin doğru ve net bir şekilde ifade edilebilmesi açısından tablo ve şekil sayısı azaltılarak mümkün olduğunca az tablo ile çok bilginin aktarılması hedeflenmiştir.

Bu kapsamda Şekil 4.1'de OHAL KHK'ları ile kamu görevinden çıkartılanların Bakanlık ve Kurum bilgisine yer verilmiş, unvan ve KHK bilgisine yer verilmemiştir. Şekil 4.2'de yargı kurumlarının genelinde en çok ihracın yapıldığı kurumlar ve bunların yüzdelik hesaplaması yapılmıştır.

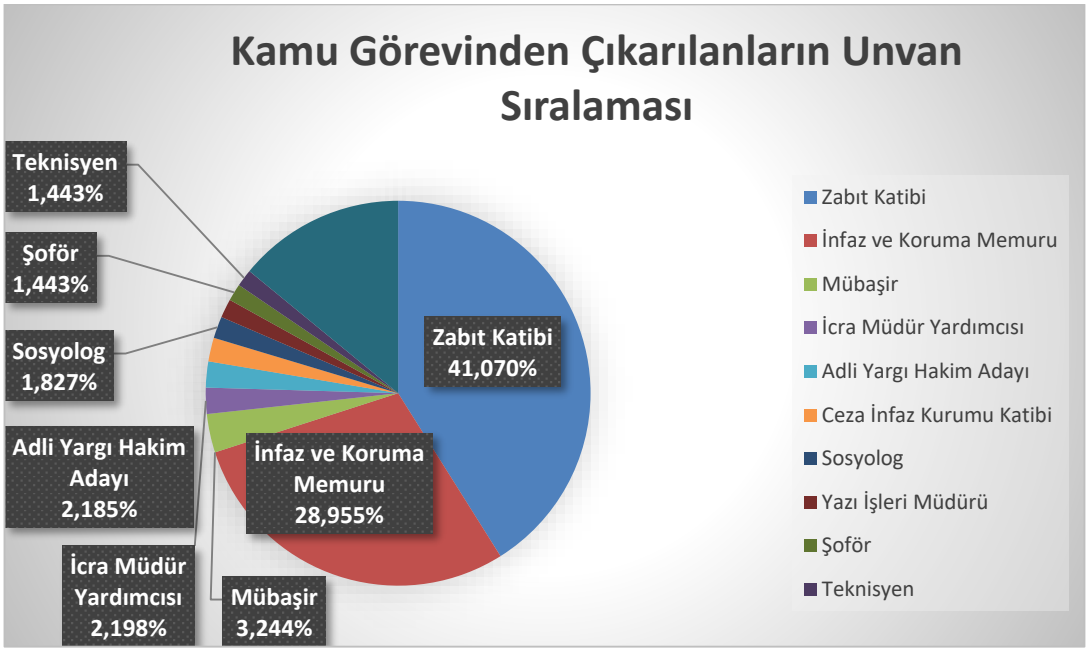
Şekil 4.1'in değerlendirilmesinde görüldüğü üzere yargı kurumlarını kapsayan 9 adet KHK ile toplam 7.553 yargı personelinin ihraç edildiği tespit edilmiştir. En çok yargı personelinin ihraç edildiği KHK'nın 2.77 kişiyle 675 sayılı KHK olduğu görülmüştür. Yargı kurumlarından bu KHK'lar ile sırasıyla Adalet Bakanlığından, Yargı personelinden tek seferde yapılan en çok ihracın ise 2.717 rakamıyla 675 sayılı KHK ile 29.10.2016 tarihinde yapılmıştır.

Şekil 4.2. Yargı Kurumları Bakanlık/Kurum Bazlı İhraç Oranları

(Kaynak: Yazar tarafından 668, 669, 670, 672, 675, 677, 679, 683, 686, 689, 692, 693, 695, 697 ve 701 sayılı KHK ekli listelerindeki veriler incelenerek derlenmiştir.)

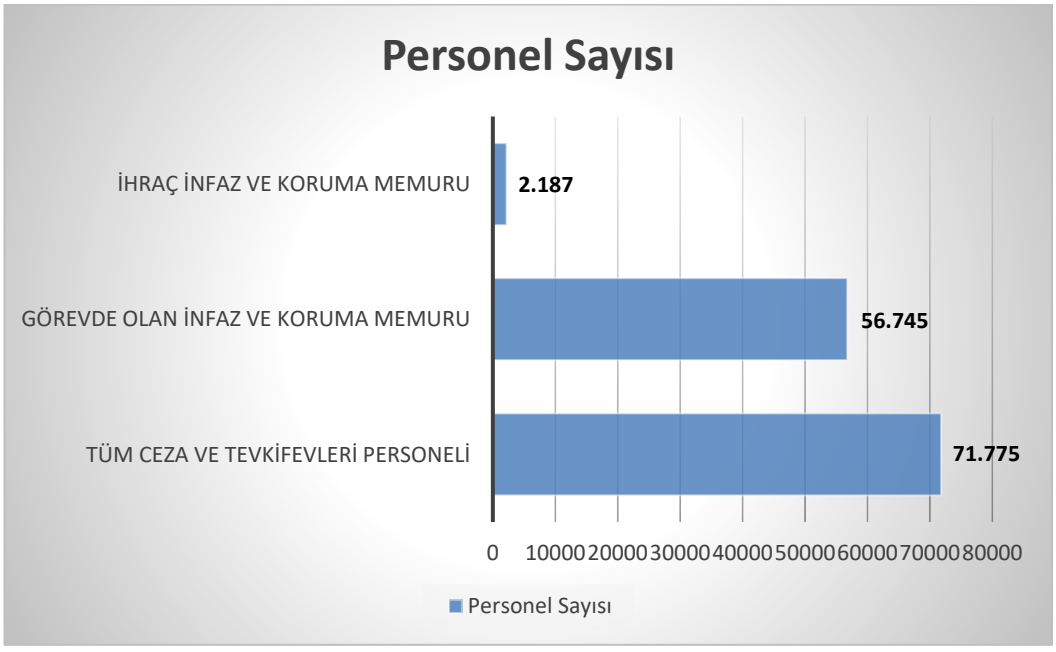
Şekil 4.3. Yargı Kurumlarından İhraçların Unvan Sıralaması

(Kaynak: Yazar tarafından 668, 669, 670, 672, 675, 677, 679, 683, 686, 689, 692, 693, 695, 697 ve 701 sayılı KHK ekli listelerindeki veriler incelenerek derlenmiştir.)

Şekil 4.3 göstermektedir ki; 3.102 kişi ve %41 oranıyla en fazla ihracın gerçekleştiği unvan Zabıt Kâtibi, ikinci olarak 2.187 kişi ve %29 oran ile İnfaz ve Koruma Memuru, üçüncü olarak da 245 kişi ve %3 oranla Mübaşir unvanında olduğu tespit edilmiştir. Bu tabloda en çok ihracın bulunduğu ilk on unvan gösterilmiş, haricindeki unvanlar diğer olarak belirtilmiştir. Tüm unvanlardan yapılan ihraçlara ilişkin tablo ve sayılara ekler bölümünde ayrıca gösterilecektir.

Şekil 4.4. CTE Genel Müdürlüğü Personel Durumuna İlişkin Veriler

(Kaynak: Yazar tarafından 668, 669, 670, 672, 675, 677, 679, 683, 686, 689, 692, 693, 695, 697 ve 701 sayılı KHK ekli listelerindeki veriler incelenerek derlenmiştir.)

Şekil 4.4'te yer alan, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün 01.07.2020 tarihinde internet sitesinden yayımladığı personelin unvan ve sayısına ilişkin verilerde genel müdürlüğün toplam personel sayısının 71.775 olduğu

görülmüştür. Bu personelin 56.745'inin İnfaz ve Koruma Memuru unvanın da çalıştığı bu unvanda çalışan personelin ise Genel Müdürlük personelinin %79,05'ini oluşturduğu tespit edilmiştir (Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, 2020). Yine ihraç olan İnfaz ve Koruma Memurunun görevde olanlara oranının %3,85 olduğu tespit edilmiştir.

Türkiye'de 20 Mayıs 1969, 9 Mart 1971 ve son olarak 15 Temmuz 2016 tarihli darbe girişimleri yaşanmıştır. Son yaşanan darbe girişimiyle beraber darbe teşebbüslerini önlemek ve hızlı karar alabilmek için Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu OHAL ilan etmiş, 21 Temmuz 2016 tarihinde başlayan OHAL toplam 7 kez uzatılarak 17 Temmuz 2018 gecesinde sona ermiştir. OHAL süreci boyunca toplam 37 adet kanun hükmünde karar çıkmış ve bu süreçte birçok tedbirler alınmıştır. Aslantaş (2019) çalışmasında belirttiği gibi 15 Temmuz 2016 darbe girişiminin Türkiye'de daha önce hiç rastlanılmamış kendine özgü niteliklere sahip bir darbe teşebbüsü olması nedeniyle sonrasında ortaya çıkan OHAL uygulamaları da diğer OHAL uygulamalarından oldukça farklıdır.

Can ve Şimşek Aktaş'ın (2017) OHAL KHK'larına karşı Anayasa Mahkemesi nezdinde esas ve biçim yönünden dava açılamayacağını belirtmesi bu süreçte çıkartılan KHK'lar ile alınan tedbirlere ilişkin yargı yolunun kapalı olduğunun göstergesidir. KHK ile Adalet Bakanlığından 67 unvanda toplam 7.220 kişi, Danıştay'dan 12 unvanda 97 kişi ve Yargıtay'dan 17 unvanda 236 kişi ihraç edilmek suretiyle kamu görevinden uzaklaştırılmıştır.

Genel olarak ele alacak olursak mükerrer unvanlar hariç 72 unvandan toplam 7.553 kişinin ihracına karar verilmiştir. Yargı kurumlarından yapılan ihraçların büyük çoğunluğunu %95,59'la Adalet Bakanlığı, %3,12 oranıyla Yargıtay ve %1,29 oranla Danıştay izlemektedir. Yargıtay ve Danıştay Ankara ili merkezinde bulunan kurumlardır. Oysaki Adalet Bakanlığının ülkemizin tüm illerinde Adliyeleri bulunduğu gibi birçok ilçe merkezinde de cezaevi vb. lokasyonları bulunmaktadır. Bu

nedenle Adalet Bakanlığının personel sayısının tıpkı unvan çeşitliliğindeki gibi Yargıtay ve Danıştay'dan fazla olduğunu tahayyül etmek zor değildir.

Öztürk (2017) çalışmasında emniyet teşkilatından yapılan ihraçları incelerken en çok ihracın polis memuru unvanından olduğunu belirtilmiştir. Şekil 4 incelendiğinde de Adalet Bakanlığı bünyesinde bulunan Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünde de en çok bulunan unvan olan İnfaz ve Koruma Memuru unvanından yapılan ihraçların diğer unvanlardan fazla olduğu açıkça görülmektedir.

Yargı kurumlarından yapılan ihraçları tüm ihraçlar karşısındaki durumunu değerlendirecek olursak OHAL KHK'ları ile kamu görevinden çıkarılan 129.411 kişinin %5,83'ü yani 7.553 kişi yargı personelidir. Yargı kurumlarından yapılan ihraçları kendi içerisinde değerlendirdiğimiz de en çok ihracın %41,07 oranıyla Zabıt Kâtibi unvanında, sonrasında %28,96 oranla İnfaz ve Koruma Memuru, %3,24 oranla Mübaşir, %2,20 oranla İcra Müdür Yardımcısı, %2,18 oranla Adli Yargı Hâkim Adayı, %2 oranla Ceza İnfaz Kurumu Kâtibi, %1,83 oranla Sosyolog, %1,58 oranla Yazı İşleri Müdürü, % 1,44 oranlarla Şoför ve Teknisyen unvanlarının izlediği tespit edilmiştir. İhracın en az olduğu unvanların ise %0,01 oranlarına sahip Mali Hizmetler Uzman Yardımcısı, Kütüphaneci, İhtisas Kurulu Üyesi, Hukuk Müşaviri, Garson, Fizyoterapist, Diyetisyen, Çocuk Gelişimci, Büro Memuru, Bilgi İşlem Merkezi Müdürü, Bakanlık Müşaviri, Arşiv Müdürü, Adli Sicil Şefi unvanları olduğu tespit edilmiştir.

4.5. Üniversiteler Örneği

Üniversitelerden ihraç edilen akademik ve idari personelinin tamamını kapsayan bir şekilde kamu kurumlarında hangi unvanlarda daha çok bulunduğuna ve mevcut personel sayısına oranına ilişkin bir araştırmaya rastlanılmamıştır.

Darbe girişimlerinde toplum tarafından kabul görmüş bir unvana sahip olmanın kişiler üzerindeki tesiri artırması muhtemeldir. Bu anlamda alanda yeni araştırmalara ihtiyaç duyulmuştur. Bu çalışmada KHK'lar ile kamu görevinden ilişiği kesilerek çıkartılanların hangi Üniversitelerde, hangi il ve hangi unvanda istihdam edildiğinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

İhraç edilmek suretiyle kamu görevinden çıkarılanların bir kısmı KHK ekli listelerinde yer almaksızın 667 sayılı KHK'nın 3. ve 4. maddesi dayanak gösterilerek ihraç edilmiştir. 667 KHK dayanak gösterilerek yapılan ihraçların kamuoyu ile paylaşılmaması ve işlemlerin kurumlar özelinde gerçekleştirilmesi nedeniyle bu ihraçlara ilişkin veriler elde edilememiştir. Bu çalışmada sadece resmi gazetede bulunan KHK ekli listelerinde yer almak suretiyle kamu görevinden çıkarılan üniversitelerin personelleri incelenmiştir. Bağlı bulundukları kurum tarafından açığa alınan kişilere ilişkin veriler açığa alma işleminin ihraç öncesinde değerlendirme sürecinde uygulanan bir tedbir olması ve bu işleme ilişkin kamuoyuna açık bilgiler bulunmaması nedeniyle açığa alma işlemi çalışmamızda kapsam dışı bırakılmıştır. Çalışmanın bu bölümünde Üniversitelerin çalışanları hakkında KHK'lar ile yapılan ihraç işlemleri incelenmiştir.

Alan yazında Ateş, H. ve Akpınar, A. (2017) tarafından yayımlanan "Üniversitelerdeki FETÖ Yapılanması: Türk Üniversitelerinden İhraç Edilen Akademisyenler Üzerine Bir Araştırma" başlıklı çalışmalarında üniversitelerin sadece akademik personellerinin 667, 672, 675, 677 ve 679 sayılı KHK ile yapılan ihraçlarını incelediği, idari personellere ilişkin yapılan ihraçların kapsam dışında bırakıldığı, yine çalışma tarihinin 2017 olması nedeniyle bu tarihten sonra çıkartılan KHK'lar ile yapılan ihraçları kapsamadığı görülmüştür. Çalışmada yapılan değerlendirmeler neticesinde OHAL KHK'ları ile üniversitelerden yapılan akademik personel ihraçlarının büyük çoğunluğunu erkeklerin oluşturduğu, yine ihraçların akademik unvan bazında yoğun olarak Doçent ve Yardımcı Doçent unvanlarına yoğun olduğu tespiti yapılmıştır.

Ancak Öztürk (2017) çalışmasında 15 Temmuz Darbe girişimi, Türkiye'de siyasi ve bürokratik yapının şekillenmesinde hangi faktörlerin daha etkin olduğu, terör örgüt/örgütlerinin özellikle polis teşkilatına nasıl girdiklerini, kariyer basamaklarını hızla tırmanmalarını, hangi yöntem ve referansları kullandıklarını, KHK'lar ile polis teşkilatından atılan personelin nitelik ve niceliklerini analiz ederek sonuçlarını incelemiştir.

Duran Uzun, C., Akgün, M. H., ve Sümer, F. (2018) "2017'de Hukuk ve İnsan Hakları" başlıklı çalışmalarında hukuk ve insan hakları bağlamında meclisin yasama yetkisi, bakanlar kurulunun yürütme yetkisiyle yaptığı yasal düzenlemeler ile OHAL KHK'ları ile yapılan değişiklikler ve etkili bir iç hukuk yolu olarak OHAL Komisyonunun kurulmasını değerlendirmiştir.

Sağlam (2018) Anayasa Mahkemesinin OHAL KHK'larını denetleyebileceğine ilişkin yerleşik içtihadından vazgeçtiğini, KHK'ları denetleyemeyeceği yönünde karar vermesi ve kendi üyelerinden ikisini ihraç etmesi üzerine OHAL KHK'ları ile birçok kanunda değişikliğe gidildiğini belirtilmiştir. KHK'lar ile birçok kuruluşun kapatılması ve birçok kişinin kamu görevinden çıkartılmasıyla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi nezdinde Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yolunun etkisizliğini sorgulamaya sevk ettiği ancak Cumhurbaşkanı tarafından bu imajın düzeltildiğini, çıkartılan KHK'ların Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçişe yönelik taraflarının da olduğunu belirtmiştir. 2017 yılı KHK'ların bir siyasal rejim ve sistem getirdiğini, bu sistemin Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olduğunu ve bu vesileyle birçok yetkinini Cumhurbaşkanında toplandığı konularının üzerinde durmuştur.

Işık (2019) çalışmasında Türkiye'de OHAL dönemlerinde temel hak ve özgürlüklerinin nasıl sınırlandırıldığını, bu sınırlamanın Anayasaya dayandırılmasını ve son Anayasa değişikliğinin bu sisteme yansımalarını incelemiştir. Can ve Şimşek Aktaş (2017) "OHAL Dönemi KHK'ların Yargısal Denetimi Üzerine" başlıklı makalelerinde Türkiye'de 2016 yılının ikinci yarısında ülke çapında OHAL ilân edilmesinin ardından yürürlüğe konulan KHK'ların bir yandan kanun gücünde norm

ihdas ederken diğer yandan anayasallık denetiminden muaf tutulması, Anayasa'nın 148. maddesi ve 121. maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarının birlikte değerlendirilmesi ve anayasal normlar arasındaki hiyerarşinin hem yatay hem düşey anlamda yeniden düşünülmesi üzerine çalışmışlardır. Çalışmanın neticesi olarak olağanüstü süreçlerde alınan tedbirlerin Anayasa'nın ölçülülük ilkesi ile bağdaşması gerektiğini, OHAL kararlarının cari hukuk düzenini etkisizleştirmemesi gerektiği sonucuna varmışlardır. Çalışmada OHAL KHK'larına karşı Anayasa Mahkemesi nezdinde esas ve biçim yönünden dava açılamayacağını belirtmesi bu süreçte çıkartılan KHK'lar ile alınan tedbirlere ilişkin yargı yolunun kapalı olduğunun göstergesidir. Ancak 23 Ocak 2017 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 685 sayılı KHK ile kurulan OHAL İşlemleri İnceleme Komisyonu ile kamu görevinden KHK ekli listelerine eklenmek suretiyle çıkartılanların yani haklarında KHK ile doğrudan işlem yapılanların görevlerine iade edilmeleri yönünden başvuru yapmalarına imkân sağlanmıştır.

Aslantaş (2019) çalışmasında bir temel hak ve özgürlüklerin kısıtlanma yöntemi olan OHAL döneminin 15 Temmuz 2016'dan sonra Türkiye'de etkin bir şekilde kullanıldığını, bu OHAL sürecinin geçtiğimiz yüzyıl içerisinde uygulanan diğer OHAL dönemleriyle olan benzerlikleri ve farklılıklarını ortaya koymuş, OHAL dönemini yönetim, ekonomi ve toplum etkisi açısından incelemiştir.

Boztepe (2018) çalışmasında OHAL Rejiminde Yürütmenin Düzenleyici Bir İşlemi olarak Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ve OHAL KHK'ları ile Mukayesesini yapmıştır. Günday (2016) Mülkiye dergisinde yayımlanan makalesinde adil yargılanma hakkı ve kişi hak ve hürriyetleri bağlamında OHAL kararnameleri ile kamu görevlilerinin ihraç edilmesi konusunu tartışmıştır. Işık, Can ve Şimşek, Boztepe ve Günday'ın çalışmaları hep birlikte incelendiğinde OHAL kararnameleri ve kamu görevinden çıkarmaların hukuki boyutu, kararnamelerin yargı denetimine tabi olup olmaması, kişi hak ve hürriyetlerinin sınırlandırılmasının yasal dayanağı ve ölçülülüğü konularını kapsadığı görülmektedir. Öztürk çalışmasında ise Türk Polis Teşkilatında 15 Temmuz sonrasındaki görevden almaların nedenleri, yasadışı örgüt veya örgütlerin polis teşkilatında hangi kadro ve unvanlarda yoğunlaştığı, örgüt mensuplarının

kariyerlerinde hızlı ilerlemenin nedenleri ile yöntem ve referanslarını inceleyerek araştırma konumuzla benzer ve yakın nitelikle bir çalışma yapmıştır.

Yapılan literatür taramasından OHAL kararnameleri ve kamu görevinden çıkarılmanın hukuki gereklilikleri, yasal dayanağı vb. konuların araştırıldığı tespit edilmiştir. OHAL döneminde çıkarılan KHK'lar ile 129.411 kamu görevlisinin görevine son verilmiştir.

Üniversitelerden yapılan ihraçların tespiti için OHAL Komisyonunun 2019 yılı faaliyet raporundan faydalanılmıştır. (OHAL Komisyonu, 2019 s. 7) İnceleme de üniversitelerden yapılan ihraçların 672, 675, 677, 679, 686, 689, 692, 693, 695, 697 ve 701 sayılı KHK'lar da yer aldığı görülmüş ve resmi gazete internet sitesinden alınan veriler tablolara kaydedilerek veri seti oluşturulmuştur.

Verilerin araştırılmasına dair süreçte sadece KHK'ların yayınlandığı dönemde faaliyet gösteren, devlet ve vakıf üniversiteleri olmak üzere toplam 138 Üniversiteye ait KHK ile ihraç verisi bulunmuştur. Bu üniversiteler haricindeki diğer üniversitelere ait OHAL KHK'ları ile kamu görevinden çıkarılanlara ilişkin veri tespit edilememiştir.

Çalışmamızda yer almayan diğer üniversitelerden OHAL döneminde ihraç edilen personel bulunmadığı veya yapılan ihraçların 667 sayılı KHK'nın 3. ve 4. maddesi gereğince kurum en üst idari amirinin teklifi üzerine kurum en üst idari amirinin onayıyla gerçekleştirilmiş olabileceği düşünülmektedir. Veri setlerinin hazırlanması sürecinde sadece yukarıda belirtilen OHAL KHK'ların ekli listeleri esas alınarak tablolar oluşturulmuştur.

Yine bu verilerden resmi gazete de unvan haricinde bulunan bilgiler ile unvana ek olarak yazılan açıklama mahiyetinde bilgiler değerlendirmeye alınmamıştır. Örnek vermek gerekirse 677 sayılı KHK'da Anadolu Üniversitesi bünyesinden ihraç edilen kişilerden bazılarının unvan kısmında "Araştırmacı (6191)" yazmaktadır. Buradaki

parantez içerisinde belirtilen “6191” ibaresinin açıklama mahiyetinde olması ve unvan olmaması nedeniyle veri setlerine dâhil edilmemiştir.

Tablolar hazırlanırken çok sayıda tablo olmaması ve aktarılmak istenen bilginin doğru ve net bir şekilde ifade edilebilmesi açısından tablo sayısı azaltılarak mümkün olduğunca az tablo ve şekil ile çok bilginin aktarılması hedeflenmiştir.

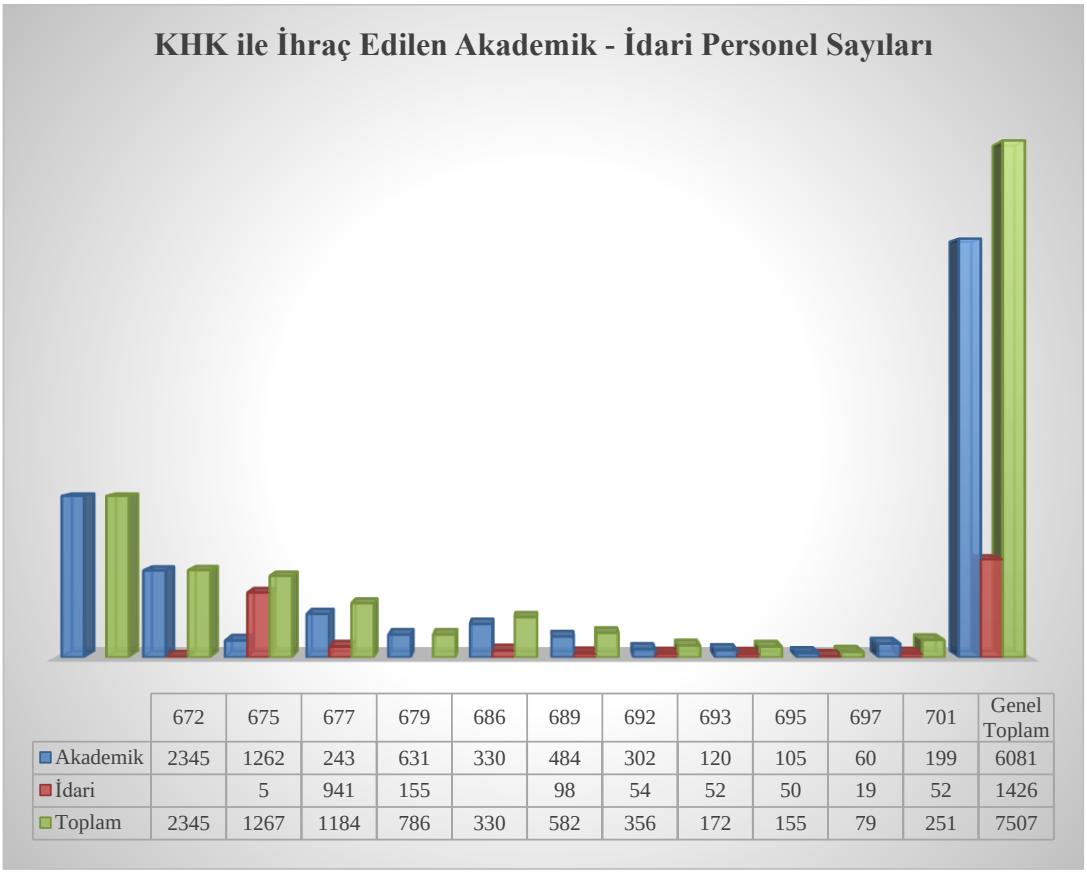
15 Temmuz 2016 darbe teşebbüsünün ardından yaklaşık iki yıl süren ve yedi kez uzatılan OHAL ilan edilmesi ve süreçte çıkartılan 37 KHK çıkartılmıştır. Üniversite personelinden yapılan ihraçların bulunduğu 672, 675, 677, 679, 686, 689, 692, 693, 695, 697 ve 701 sayılı KHK’lara ilişkin veriler tablolar eşliğinde sayısal veriler ışığında sunulacaktır.

Şekil 4.5’in değerlendirilmesinde görüldüğü üzere üniversiteleri kapsayan 11 adet KHK ile 6.081’i akademik personel, 1.426’sı idari personel olmak üzere toplam 7.507 üniversite personelinin ihraç edildiği tespit edilmiştir. En çok üniversite personelinin ihraç edildiği KHK’nın 2.345 akademik personelin ihracıyla 672 sayılı KHK olduğu görülmüştür. 672 sayılı KHK ve 686 sayılı KHK’da idari personel ihracı yoktur.

En çok akademik personelin ihraç edildiği KHK 672 sayılı KHK iken en çok idari personelin ihraç edildiği KHK 677 sayılı KHK olmuştur. Üniversitelerde toplam yapılan ihracın %81’i akademik personel, %19’u ise idari personelden oluşmaktadır. YÖK istatistik sitesinden alınan verilerle kıyaslandığında aktif olarak görevde olan 176.161 akademisyen bulunmaktadır. Buradan hareketle ihraç olan akademisyenlerin görevde olan akademisyenlerin %3,45’i ne tekabül ettiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Şekil 4.5’te yer alan verilerle üniversitelerden ihraç edilen akademik personellerin unvan bazında sayısal ve oransal olarak sıralaması yapılmıştır. Şekil 4.5.6’da ise üniversitelerden KHK’lar ile kamu görevinden çıkartılan idari personelin unvan bazında sayısal ve oransal olarak sıralaması yapılmıştır.

Şekil 4.5. KHK ile İhraç Edilen Akademik-İdari Personel Sayıları

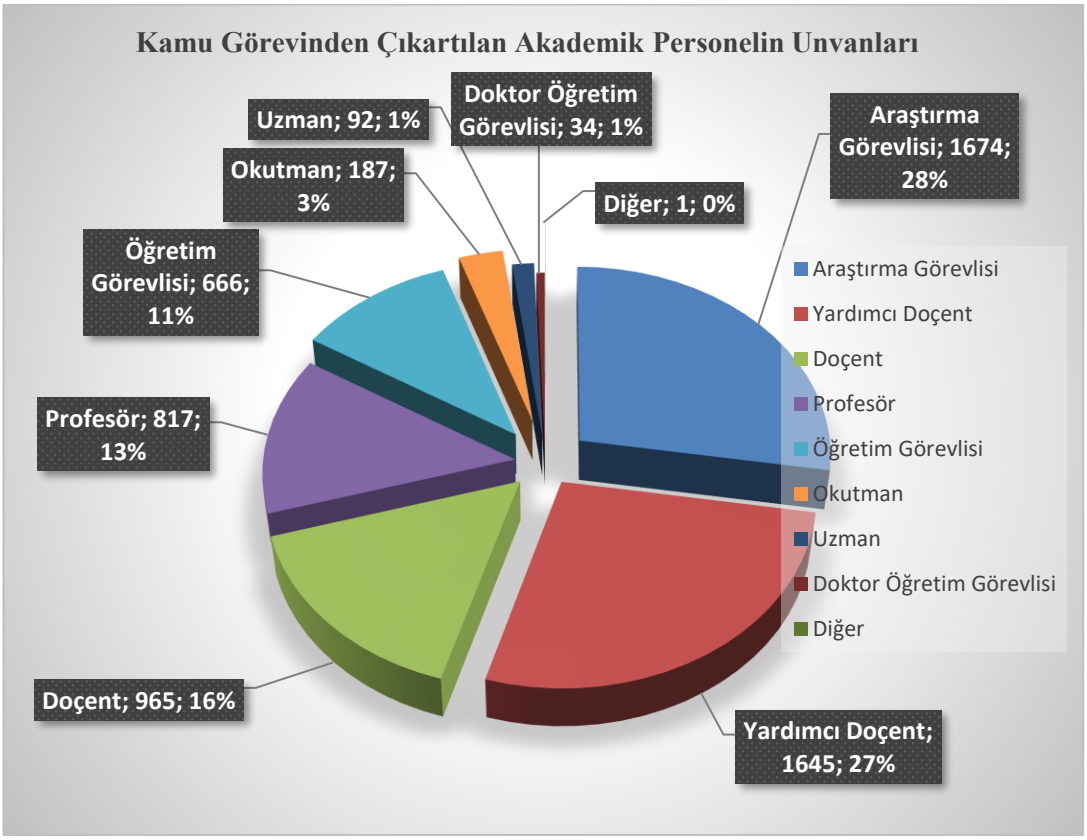

	672	675	677	679	686	689	692	693	695	697	701	Genel Toplam
Akademik	2345	1262	243	631	330	484	302	120	105	60	199	6081
İdari		5	941	155		98	54	52	50	19	52	1426
Toplam	2345	1267	1184	786	330	582	356	172	155	79	251	7507

(Kaynak: Yazar tarafından 672, 675, 677, 679, 686, 689, 692, 693, 695, 697 ve 701 sayılı KHK ekli listelerindeki veriler incelenerek derlenmiştir.)

Şekil 4.6 göstermektedir ki; 1.674 kişi ve %28 oranıyla en fazla ihracın gerçekleştiği unvan Araştırma Görevlisi, ikinci olarak 1.645 kişi ve %27 oran ile Yardımcı Doçent, üçüncü olarak da 965 kişi ve %16 oranla Doçent unvanında olduğu tespit edilmiştir. Bu tabloda en çok ihracın bulunduğu ilk sekiz unvan gösterilmiş, haricindeki unvanlar diğer olarak belirtilmiştir. Tüm unvanlardan yapılan ihraçlara ilişkin tablo ve sayılara ekler bölümünde ayrıca gösterilecektir.

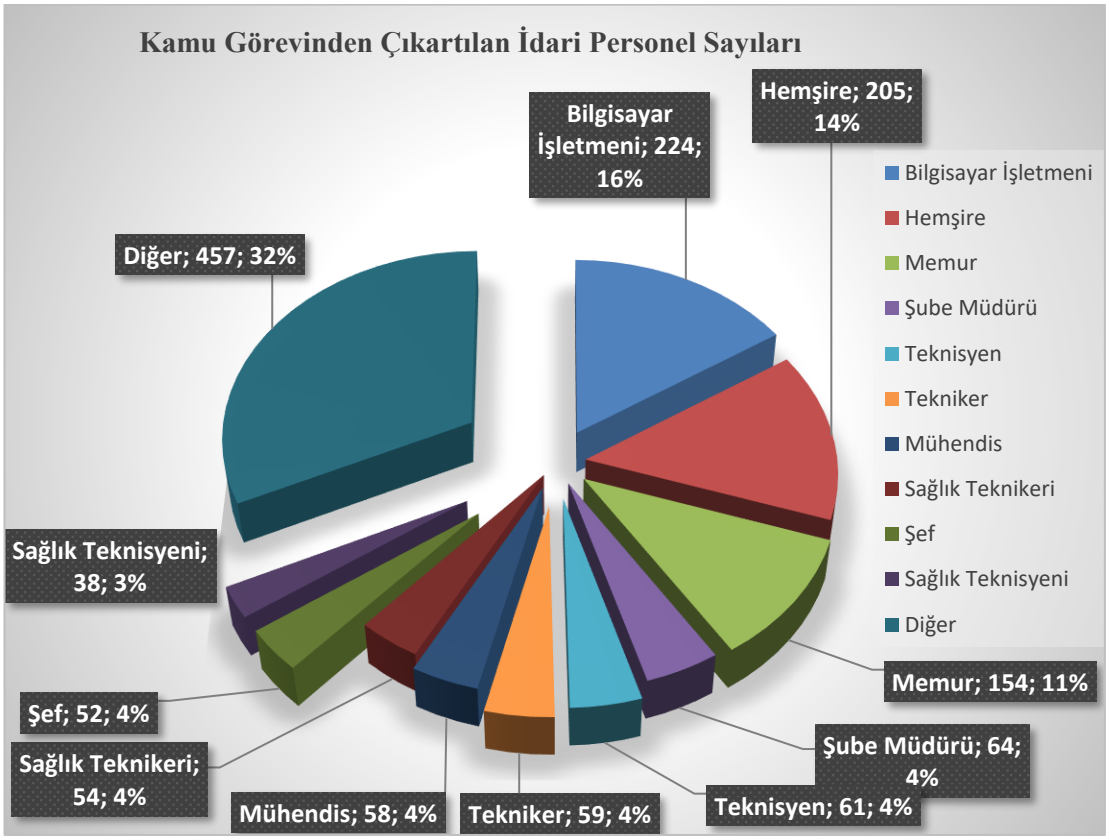
Şekil 4.6. Kamu Görevinden Çıkartılan Akademik Personelin Unvanları

(Kaynak: Yazar tarafından 672, 675, 677, 679, 686, 689, 692, 693, 695, 697 ve 701 sayılı KHK ekli listelerindeki veriler incelenerek derlenmiştir.)

Bu tablodaki verilerde ihraç olan kişilerin akademik unvanlarının başlangıcı olan Araştırma Görevlisi unvanında yoğunlaştığı aynı şekilde akademik kariyerin üst noktası olan Profesör unvanında Araştırma görevlisine nispeten daha az kişinin ihraç olduğu tespit edilmiştir. Yine Uzman ve Okutman gibi üniversitelerde kadrosu kısıtlı olan unvanlarda ihraç olan kişi sayısının oldukça az olduğu gözlemlenmiştir.

Şekil 4.7. Kamu Görevinden Çıkartılan İdari Personel Sayıları

(Kaynak: Yazar tarafından 672, 675, 677, 679, 686, 689, 692, 693, 695, 697 ve 701 sayılı KHK ekli listelerindeki veriler incelenerek derlenmiştir.)

Şekil 4.7'de yer alan, verilerle üniversitelerin idari personellerinden yapılan ihraçlarda en çok ihracın olduğu unvanın 224 kişi %16 ile Bilgisayar İşletmeni, 205 kişi %14 oran ile Hemşire, 154 kişi %11 oran ile Memur unvanlarında olduğu tespit edilmiştir. En çok ihracın olduğu dördüncü unvanın 64 kişi %4 ile Şube Müdürü, beşinci olarak 61 kişi ve %4 oran ile Teknisyen unvanının takip ettiği görülmektedir. Tablo da diğer olarak belirtilen 457 kişi %32 oran ile gösterilen kısımda toplam 81 unvan yer almaktadır, sayıca az olması ve tablonun okunurluğunu bozmamak için detayları dâhil edilmemiştir. Daha detaylı bilgilerin olduğu tablolara ekler bölümünde yer verilecektir.

Ekler bölümünde yer alan Şekil 4.10'un incelenmesinde en çok idari personel ihracının il bazında sıralandığında 137 kişiyle Ankara, 105 kişiyle Isparta, 76 kişiyle Çanakkale, 75 kişiyle İzmir ve 67 kişiyle Kayseri ilinde olduğu tespit edilmiştir. Kamu görevinden çıkartılmak suretiyle ihraç edilen akademik personelin en fazla olduğu il sırasıyla; 522 kişiyle İstanbul, 500 kişiyle Ankara, 271 kişiyle Isparta, 205 kişiyle Çanakkale ve 181 kişiyle Denizli ili olduğu tespit edilmiştir.

Ekler bölümünde yer verilen Tablo 4.3'ünn incelenmesinde ihraç edilen akademik ve idari personelin üniversite bazında birlikte değerlendirilmesinde sayıca en fazla ihracın olduğu ilk beş üniversitelerin sırasıyla; 376 kişi %5,01'le Süleyman Demirel Üniversitesi, 304 kişi %4,05 ile Gazi Üniversitesi, 281 kişi %3,74 ile Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, 233 kişi %3,10 ile Pamukkale Üniversitesi ve %2,84 oran 213 kişiyle İstanbul Üniversitesi olduğu sonucuna varılmıştır.

Osmanlı'da 13 Eylül 1859 günü "Kuleli Vak'ası" olarak bilinen ilk başarısız darbe girişimi yaşanmıştır. İlk başarısız darbe girişiminden bu yana 20 Mayıs 1969, 9 Mart 1971 ve son olarak 15 Temmuz 2016 tarihli darbe girişimleri yaşanmıştır. Son yaşanan darbe girişimiyle birlikte darbe teşebbüslerini önlemek ve hızlı karar alabilmek için OHAL süreci boyunca toplam 37 adet KHK çıkmış ve bu süreçte birçok tedbirler alınmıştır.

Alınan tedbirlerin çoğunluğu terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti, aidiyeti, iltisak veya bunlarla irtibatı bulunduğu tespit edilen kişilerin kamu görevinden ihraç edilmek suretiyle çıkartılmasına yönelik olmuştur.

OHAL döneminde çıkartılan ve üniversiteleri kapsayan 11 adet KHK ile 6.081'i akademik personel, 1.426'sı idari personel olmak üzere toplam 100 unvanda 7.507 üniversite personeli ihraç edilmiştir.

Akademik personelden yapılan ihraçlarda 1.674 kişi ve %28 oranıyla en fazla ihracın gerçekleştiği unvan Araştırma Görevlisi, ikinci olarak 1.645 kişi ve %27 oran ile Yardımcı Doçent, üçüncü olarak da 965 kişi ve %16 oranla Doçent unvanında olmasını YÖK İstatistik sayfasından alınan verilerle birlikte değerlendirdiğimizde Akademik kariyerin başlangıcı kabul edebileceğimiz Araştırma Görevlisi unvanının 176.161 güncel akademik personel istihdamının 50.364'ü yani %28,58'i olduğu görülmektedir. KHK'lar da yer alan Yardımcı Doçent unvanını yapılan değişiklikler neticesinde Doktor Öğretim Üyesi olarak değerlendiğimizde güncel Doktor Öğretim Üyesi sayısının 41.037 sayılı ile akademik personel istihdamının %23,29'u nu oluşturduğu hesaplanmıştır.

İdari personellerinden yapılan ihraçlarda en çok ihracın olduğu unvanın 224 kişi %16 ile Bilgisayar İşletmeni, 205 kişi %14 oran ile Hemşire, 154 kişi %11 oran ile Memur unvanlarında olmasını incelediğinde Bilgisatar İşletmeni ve Memur unvanlarına kamu kurumlarında sıkça rastlandığı görülmüştür.

Üniversitelerde üniversitelerin tıp fakültelerinin uygulama merkezleri olarak kullanılan hastanelere sıkça rastlanılması ve hemşirelerin bu hastanelerde görevli olduğu tespit edilmiştir.

Gazi Üniversitesi İnternet sitesinden alınan verilere göre üniversitenin mevcut akademik personel sayısını 3.758, idari personel sayısının ise 2.719 olduğu belirtilmiştir (Gazi Üniversitesi, 2021). Buradan hareketle üniversite personelinin %58,03'ü nün akademik, %41.97'sinin idari personel olduğu görülmektedir. Gazi üniversitesinden KHK'lar ile 233 akademik, 71 idari personel olmak üzere 304 personel ihraç edilmiştir.

Gazi üniversitesinden yapılan ihraçların tüm üniversite personeline oranı %4,69'dur. Akademik personel ihracının mevcut akademik personele oranı %6,20, idari personel

ihracının mevcut idari personele oranının ise %2,61 olduğu hesaplanmıştır. Gazi üniversitesi örneğinden de anlaşılacağı üzere akademik personel ihracı hem oransal hem de sayısal olarak idari personel ihracından daha fazladır. Ancak Üniversitelerin mevcut personel yapısı incelendiğinde akademik personelin idari personelden çok daha fazla olduğu aşikârdır.

KHK'lar ile yapılan ihraçların il bazında değerlendirilmesinde en çok ihracın İstanbul ve Ankara illerinden tespit edilmiştir.

Üniversiteler özelinde ihraçların değerlendirilmesinde en çok ihracın sırasıyla; 376 kişi %5,01'le Süleyman Demirel Üniversitesi, 304 kişi %4,05 ile Gazi Üniversitesi, 281 kişi %3,74 ile Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, 233 kişi %3,10 ile Pamukkale Üniversitesi ve %2,84 oran 213 kişiyle İstanbul Üniversitesi olduğu görülmüştür.

Kamu görevinden çıkarılan personele ilişkin yapılan çalışmalarda ilgili bakanlık veya kurumda en çok personelin bulunduğu unvanda en fazla ihracın olduğu tespit edilmiştir (Öztürk, 2017). Üniversiteler bünyesinde en çok bulunan unvan olan Araştırma Görevlisi, Yardımcı Doçent, Doçent akademik unvanları ile idari personel için Bilgisayar İşletmeni, Memur ve Hemşire unvanlarından yapılan ihraçların diğer unvanlardan fazla olduğu açıkça görülmektedir.

Üniversitelerden yapılan ihraçların tüm ihraçlar karşısındaki durumunu değerlendirecek olursak OHAL KHK'ları ile kamu görevinden çıkarılan 129.411 kişinin %5,80'i yani 7.507 kişi Üniversitelerde görevli personeldir. Üniversitelerden yapılan ihraçları kendi içerisinde akademik ve idari personeller açısından değerlendirdiğimiz de toplam ihracın %81'i akademik personel, %19'u ise idari personelden oluşmaktadır.

YÖK istatistik sitesinden alınan verilerle kıyaslandığında aktif olarak görevde olan 176.161 akademisyen bulunmaktadır. Buradan hareketle ihraç olan akademisyenlerin görevde olan akademisyenlerin %3,45'i ne tekabül ettiği sonucuna ulaşılmaktadır (YÖK, 2021).

Ateş, H. & Akpınar, A. (2017) çalışmasında KHK'lar ile yapılan kamu görevinden çıkartılma işleminin sadece FETÖ/PDY irtibatı, iltisak ve üyeliği üzerinden değerlenmiş ise de; 12 Temmuz 2017 tarih ve 30122 sayılı Resmi Gazete mükerrerinde yayımlanan "OHAL İşlemleri İnceleme Komisyonu'nun Çalışmasına İlişkin Usul ve Esaslar" başlıklı tebliğ de;

> *"MADDE 14 – ...*
>
> *(2) Komisyon, incelemelerini terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti, aidiyeti, iltisakı veya bunlarla irtibatı yönünden yapar. "*

ibaresi yer almaktadır. Dolayısıyla OHAL döneminde KHK'lar ile yapılan ihraçların sadece "FETÖ/PDY" irtibat, iltisak veya üyeliği nedeniyle yapıldığı tezini ileri sürmek bu tebliğden de anlaşılacağı üzere isabetli bir yaklaşım değildir.

4.6. Emniyet Genel Müdürlüğü Örneği

Emniyet Genel Müdürlüğü başta genel güvenlik ile genel asayişin sağlanması görevinin yanında suçun önlenmesine yönelik ciddi faaliyetler icra eden ve işlenen suçların faillerini yargıya intikal etmemesi konusunda görevli önemli bir kurumdur.

Emniyet Genel Müdürlüğü mensupları gerek ifa ettikleri görevin önemi, gerekse kamu gücünün içerisinde sayıca fazlalıkları nedeniyle devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunan yapı, oluşum veya gruplar tarafından hedef haline gelmiştir.

OHAL ilan edilmesiyle birlikte kamu görevinden çıkartılma işlemlerinin birçoğunun gerçekleştiği kurumlardan birisi de Emniyet Genel Müdürlüğü olmuştur.

Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinden emekli olan çeşitli unvanlardaki kamu personelinden devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunan yapı, oluşum veya gruplara irtibatı, iltisaklı veya aidiyeti bulunduğu değerlendirilenlerin OHAL KHK'ları ile rütbeleri sökülmüş ve bir takım hakları kullanmaktan yoksun bırakılmışlardır.

Ancak emekli personelin rütbesinin geri alınması ve bir takım hakları kullanmaktan yoksun bırakılmasına ilişkin çıkartılan KHK'lar ve yapılan işlemler çalışmamızın kapsamı dışında olduğu değerlendirildiğinden incelenmemiştir. Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından açığa alınan ve haklarında KHK ile işlem tesis edilmemiş kişiler hakkında bir veri bulunmadığı gibi çalışmamızın kapsamı dışında kaldığından değerlendirmeye alınmamıştır.

Emniyet Genel Müdürlüğünden OHAL döneminde yapılan ihraçların hepsi KHK ekli listelerde yer almak suretiyle yapılmış ancak OHAL döneminin sona ermesiyle birlikte devam eden ihraçlar KHK ekli listelerinde yer almaksızın TBMM'de 08/02/2018 tarihinde kanunlaşan 7091 sayılı kanun (667 sayılı KHK'nın 3. ve 4. maddesi) dayanak gösterilerek ihraç edilmiştir.

7091 sayılı kanun gerekçe gösterilerek yapılan ihraçların kamuoyu ile paylaşılmaması ve işlemlerin kurumlar özelinde gerçekleştirilmesi nedeniyle bu ihraçlara ilişkin veriler elde edilememiştir. Çalışmanın bu bölümünde de ikincil veri kaynaklarından faydalanılarak veri toplanmış ve nicel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır.

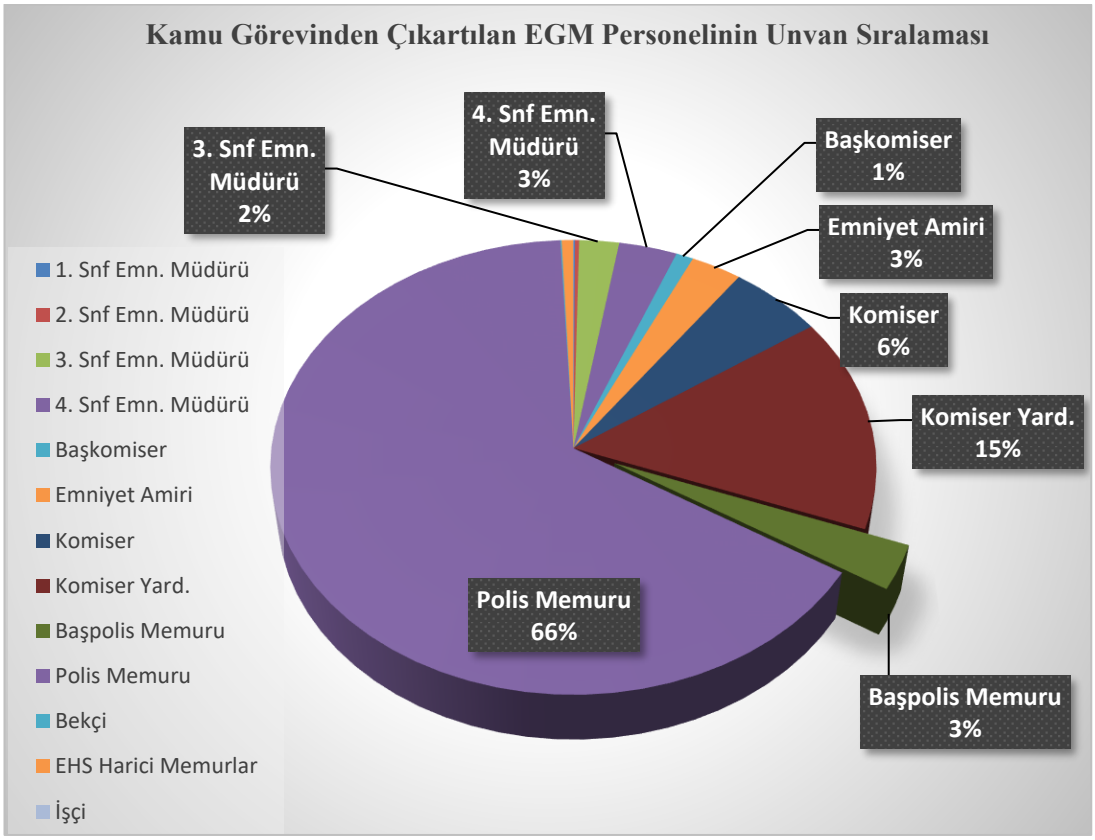
Emniyet Genel Müdürlüğü çalışanları hakkında KHK'lar ile yapılan ihraç işlemleri incelenmiştir. Bu kapsamda 670, 672, 677, 679, 686, 692, 693, 695 ve 701 sayılı

KHK'lar ile gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Resmi gazete internet sitesinden alınan veriler tablolara kaydedilerek veri seti oluşturulmuştur.

Oluşturulan veri setleri incelenirken bu verilerden resmi gazete de yer alan unvan haricinde bulunan bilgiler ile unvana ek olarak yazılan açıklama mahiyetinde bilgiler değerlendirmeye alınmamıştır. Örnek vermek gerekirse "1. Sınıf Emniyet Müdürü–Daire Başkan Yardımcısı" veya "1. Sınıf Emniyet Müdürü-Başmüfettiş" şeklinde olan unvanlarda asli unvan "1. Sınıf Emniyet Müdürü" olduğu için bu ilk ve asıl unvan dikkate alınmıştır. Kişinin kadrosu ve asli unvanı haricinde görevlendirme olarak yaptığı işi belirten sair unvanlar açıklama mahiyetinde olduğu değerlendirildiğinden dikkate alınmamıştır.

Şekil 4.8'de en çok ihracın yapıldığı unvanlar ve bunların yüzdelik hesaplaması yapılmıştır Şekilden de anlaşılacağı üzere unvan değişkeniyle yapılan incelemelerde EGM bünyesinden en çok ihracın yapıldığı unvanların sırasıyla 20.988 kişi %66 oranla Polis Memuru, 4.885 kişi %15 oranla Komiser Yardımcısı, 1.764 kişi %6 oranla Komiser, 1.082 kişi %3 oranla 4. Sınıf Emniyet Müdürü, 1.016 kişi %3 oranla Başpolis Memuru, 945 kişi %3 oranla Emniyet Amiri, 740 kişi %2 oranla 3. Sınıf Emniyet Müdürü, 322 kişi %1 oranla Başkomiser, 214 kişi %0 oranla Emniyet Hizmet sınıfı haricinde istihdam edilen personel, 76 kişi %0 ile 2. Sınıf Emniyet Müdürü, 30 kişi %o ile 1. Sınıf Emniyet Müdürü, 24 kişi %0 oranla Çarşı ve Mahalle Bekçisi, 3 kişi %0 oranla İşçi olmak üzere toplamda 32.093 kişi ihraç edilmiştir.

Şekil 4.8. Kamu Görevinden Çıkartılan EGM Personelinin Unvan Sıralaması

(Kaynak: Yazar tarafından 670, 672, 677, 679, 686, 692, 693, 695 ve 701 KHK ekli listelerindeki veriler incelenerek derlenmiştir.)

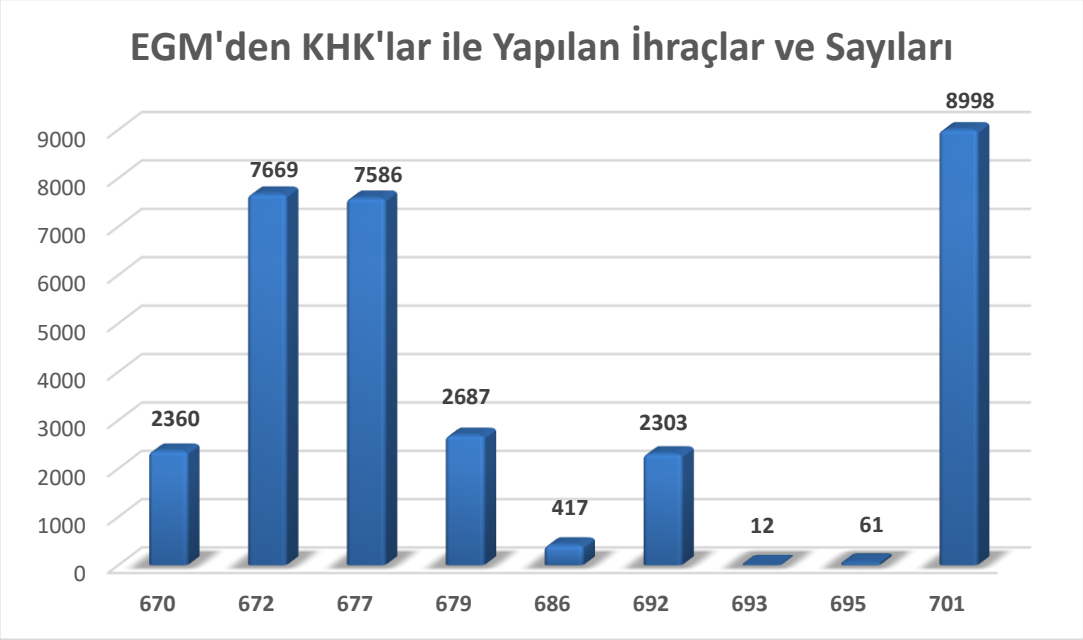
Şekil 4.8'den elde edilen veriler ışığında Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti, aidiyeti, iltisak veya bunlarla irtibatı bulunduğu tespit edilen kişilerin Emniyet Genel Müdürlüğü içerisinde en çok bulundukları unvanın yine EGM içerisinde en çok istihdamın sağlandığı unvan olan Polis Memuru unvanında olduğu açıkça görülmektedir.

Polis Memuru unvanını yine sayıca istihdamın fazla olduğu Komiser Yardımcısı unvanı takip etmektedir.

Verilerin incelenmesinde sadece sayıca istihdamın fazla olduğu unvanlar haricinde Emniyet Genel Müdürlüğü içerisinde Başpolis Memuru, yönetici olarak kabul edilen Komiser, Emniyet Amiri, üst yönetici olarak kabul edilen Emniyet Müdürü unvanlarında da çokça bulundukları tespit edilmiştir.

Çarşı ve Mahalle Bekçisi unvanı da EGM içerisinde çokça istihdamın olduğu unvanlardan olmasına rağmen bu unvandan ihraç edilen personel sayısının Türkiye genelinde 24 olması da devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya grupların düşük kademede yer alan ve yönetimde payı olmayan, ilerleyen süreç içerisinde daha iyi görevlerde bulunması ihtimali düşük olan memurları genel olarak göz ardı ettiğini göstermektedir.

Şekil 4.9. EGM'den KHK'lar ile Yapılan İhraçlar ve Sayıları

(Kaynak: Yazar tarafından 670, 672, 677, 679, 686, 692, 693, 695 ve 701 KHK ekli listelerindeki veriler incelenerek derlenmiştir.)

Emniyet Genel Müdürlüğü personelinden yapılan ihraçların en fazla 8 Temmuz 2018 tarihinde çıkartılan 701 sayılı KHK 8.998 kişi olarak gerçekleştirildiği, sırasıyla 1

Eylül 2016 tarihinde çıkartılan 672 sayılı KHK ile 7.669 kişi ve 22 Kasım 2016 tarihinde çıkartılan 667 sayılı KHK ile de 7.586 kişinin ihraç edildiği görülmüştür.

Tablo 4.1. EGM Personelinin İhraç Olduğu İller

EGM Personelinin İhraç Olduğu İller	
İl	**İhraç Sayısı**
Ankara	3.646
İstanbul	2.531
Diyarbakır	1.483
İzmir	974
Bursa	790
Adana	767
Şanlıurfa	767
Şırnak	722
Gaziantep	682
Erzurum	661
Diğer İller	19.070

(Kaynak: Yazar tarafından 670, 672, 677, 679, 686, 692, 693, 695 ve 701 KHK ekli listelerindeki veriler incelenerek derlenmiştir.)

Tablo 4.1 üzerinde yer alan verilerde devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti, aidiyeti, iltisak veya bunlarla irtibatı bulunduğu tespit edilen EGM personellerinin en çok bulundukları ilk on il sıralanmıştır.

Bu sıralamaya göre en çok 3.646 kişi %11 ile Ankara, 2.531 kişi %8 ile İstanbul, 1.483 kişi %5 ile Diyarbakır, 974 kişi % 3 ile İzmir, 790 kişi %3 ile Bursa, 767 kişi %2 ile

Adana, 767 kişi %2 ile Şanlıurfa, 722 kişi %2 ile Şırnak, 682 kişi %2 ile Gaziantep, 661 kişi %2 ile Erzurum takip etmektedir. İlk on il haricindeki diğer illerden toplam 19.070 kişi ihraç edilmiştir. Bu sayının genele oranı ise %60'tır.

Tablonun incelenmesinde bu kişilerin büyükşehirler haricinde Türkiye'nin doğu bölgesinde bulunan şehirlerde de görev yaptıkları görülmüştür.

5. SONUÇ

Türkiye'de yaklaşık iki yıl süren OHAL döneminde Bakanlar Kurulunca çıkarılan KHK'ların incelenmesi neticesinde Adalet Bakanlığı, Danıştay ve Yargıtay'dan oluşan yargı kurumlarından ihraç edilen personelin unvan bazında yapılan değerlendirmesinde; en fazla ihracın Zabıt Kâtibi, İnfaz ve Koruma Memuru ile Mübaşir unvanlarında olduğu tespit edilmiştir. Buna karşın Adalet Bakanlığı, Danıştay ve Yargıtay tarafından yıl içerisinde en çok alım yapılan unvanların başında da yine bu unvanlar gelmektedir. Ayrıca Zabıt Kâtibi ve Mübaşir unvanlarının araştırmamıza dâhil ettiğimiz yargı kurumlarının hepsinde bulunan ortak unvanlardan olması da bu unvanda ihraç sayısının fazlaca olmasının nedenlerindendir.

Gerek yargı kurumlarında gerekse diğer kamu kurumlarında üst unvanlı kadrolara yapılan alım ve atamalar sayıca daha az alt unvan sayabileceğimiz kadrolara yapılan atamaların sayıca daha fazla olması da bu sonucun nedenlerinden birisidir. Bunun yanı sıra Adalet Bakanlığının tüm illerde ve birçok ilçede adliye, cezaevi vb. yapılarının ve personelinin olması karşısında Adalet Bakanlığından yapılan ihraçların KHK ile yapılan tüm ihraçların sadece %5,57'sini oluşturması, tüm yargı kurumlarından yapılan ihraçların ise tüm ihraç sayısının %5,83'ü nü oluşturması yargı kurumlarında yapılan ihracın çok sayıda olmadığının bir göstergesidir.

Emniyet teşkilatı ile Adalet Bakanlığına bağlı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü örneğinde de açıkça görüldüğü üzere, kamu görevinden çıkartılanların sayıca çok olduğu unvanların kurumlarda personel sayısının %60'dan fazlasını oluşturan unvanlardır. Bu çalışmaya dair veri setleri oluşturulurken Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 2020 yılı personel istihdam verileri haricinde yargı kurumlarının 15.07.2016 öncesi ve bugün itibariyle mevcut personel durumuna ilişkin verilere ulaşılamaması bu araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır. Dolayısıyla yargı kurumlarında aktif görevine devam eden personel ve ihraç edilen personellere ilişkin daha kapsamlı ve daha detaylı değerlendirme ve inceleme araştırmalarının yapılması önerilmektedir. Benzer şekilde çalışma kapsamında Anayasa Mahkemesi ve

Uyuşmazlık Mahkemesinden yapılan ihraçlara ilişkin verilere ulaşılamaması araştırmanın bir diğer sınırlılığıdır.

Bilgi edinme kanunu kapsamında Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER) üzerinden araştırmamıza konu bakanlık ve kamu kurumlarından ayrı ayrı 15.07.2016 tarihi öncesinde istihdam edilen toplam personel sayısı ve unvanları ile 15.07.2016 tarihi sonrasında 701 KHK'da dahil olmak üzere KHK ekli listeleri ile ihraç edilen personel sayısı ve unvanları talep edilmiş ancak hiçbir kurum veya bakanlıktan olumlu cevap alınamamıştır. Bu nedenle 15 Temmuz öncesi ve sonrasına ait detaylı bir değerlendirme yapılamamıştır.

Yargı kurumlarının tamamını kapsayan bir çalışma ileride yapılacak çalışmaların konusu olabilir. Bunlara ek olarak. 667 sayılı KHK'nın 3. ve 4. maddesi dayanak gösterilerek yapılan ihraçlara ilişkin verilerin bulunamaması da çalışmamızın kapsamını sınırlayan bir durum olmuştur.

OHAL döneminde Bakanlar Kurulunca çıkarılan KHK'ların incelenmesi neticesinde üniversitelerin akademik personellerinden en çok ihracın Araştırma Görevlisi, Yardımcı Doçent ve Doçent unvanlarında olduğu, idari personel yönünden ise en fazla ihracın Bilgisayar İşletmeni, Hemşire ve Memur unvanlarında olduğu tespit edilmiştir.

YÖK istatistik sitesinden alınan verilerle ve Gazi Üniversitesi örneğinde de açıkça görüleceği üzere en çok ihracın olduğu unvanların tabii bir şekilde akademik personel yönünden üniversitelerde en çok bulunan unvan olması, yine idari personel yönünden ise kamu kurumlarında en çok istihdam sağlanan unvanlardan olması bu unvanlardaki ihraç sayısının fazla olmasının nedenlerindedir. Ayrıca üniversitelerin yıl içerisindeki alımlarına bakıldığında bahsi geçen unvanlarda en fazla alımın yapıldığı görülmektedir.

Üniversitelerden yapılan ihraçların tüm kamu görevinden çıkarılan 129.411 kişiye oranının %5,80'i yani 7.507 kişi olması ve YÖK istatistik sitesinden alınan verilerle kıyaslandığında aktif olarak görevde olan 176.161 akademisyenlerin görevde olan akademisyenlerin %3,45'i ne denk gelmesi esasen üniversitelerden yapılan ihraçların çok sayıda olmadığının bir göstergesidir.

Emniyet teşkilatı ile Yargı kurumları örneklerinde de açıkça görüldüğü üzere, kamu görevinden çıkartılanların sayıca çok olduğu unvanların kurumlarda personel sayısının çoğunluğunu oluşturan unvanlardır. Bu nedenle kamu görevinden çıkartılmanın çok olduğu Araştırma Görevlisi, Yardımcı Doçent, Doçent unvanları ile Bilgisayar İşletmeni, Hemşire ve Memur unvanları hakkında örgütsel bir davranış modeli olarak bu unvanların tercih edildiğine dair bir söylemde bulunmak mümkün değildir.

Kamu otoritesinin kamuya yapılacak alımlarda kamu görevlisi adaylarının güvenlik soruşturması ve araştırma aşamalarında devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapılarla irtibatlı/iltisaklı olup olmadığı hususuna daha çok ehemmiyet gösterilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Bu çalışmaya dair veri setleri oluşturulurken YÖK İstatistik sayfasından ve Gazi Üniversitesi Bilgi Paketinden alınan veriler haricinde üniversitelerin bugün itibariyle mevcut idari personel durumuna ilişkin verilere ulaşılamaması bu araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır. Dolayısıyla üniversitelerde aktif görevine devam eden idari personel ve ihraç edilen idari personellere ilişkin daha kapsamlı ve daha detaylı değerlendirme ve inceleme araştırmalarının yapılması önerilmektedir. Bunlara ek olarak. 667 sayılı KHK'nın 3. ve 4. maddesi dayanak gösterilerek yapılan ihraçlara ilişkin verilerin bulunamaması da çalışmamızın kapsamını sınırlayan bir durum olmuştur.

KAYNAKÇA

Alptekin, G. (2022). Rusya'nın yakın çevresini koruma politikası ve soğuk savaş izlenimleri (2008 Rusya-Gürcistan savaşı ve 2014 Ukrayna krizi). *R&S-Research Studies Anatolia Journal,* 5(1), 164-204.

Aslantaş, B. Y. (2019). *Türkiye'de 15 temmuz darbe girişimi sonrası olağanüstü hâl uygulamalarının incelenmesi (21 temmuz 2016-19 ocak 2017).* Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.

Ateş, H. & Akpınar, A. (2017). Üniversitelerdeki FETÖ Yapılanması: Türk Üniversitelerinden İhraç Edilen Akademisyenler Üzerine Bir Araştırma. *Strategic Public Management Journal,* 3(5), 1-30.

Başaran, D. (2016) 12 Mart Askeri Muhtırası ve Türk Demokrasisi. B. Karagöz Yerdelen, A. Karaağaçlı, M. M. Yaşar ve T. Çıkrıkçı (Ed.), *Uluslarası Demokrasi: Darbeler ve Tepkiler Sempozyumu, 15-16 Aralık 2016,* Giresun (ss. 112-131). Giresun: Giresun Üniversitesi.

Bilgi Paketi. (2021). *Gazi Üniversitesi.* Erişim adresi: http://gbp.gazi.edu.tr/kurumsal.php?ac=5&lang=0&baslik=1

Boztepe, M. (2018). OHAL rejiminde yürütmenin düzenleyici bir işlemi olarak cumhurbaşkanlığı kararnameleri ve OHAL KHK'ları ile mukayesesi. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 1(3), 378-395.

Can, O. & Aktaş, D. Ş. (2017). Olağanüstü hal dönemi kanun hükmünde kararnamelerin yargısal denetimi üzerine. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 23(1), 13-43.

Dalgalı, Ü. (2023). Osmanlı'da Batılılaşma ve Anti-Emperyal Muhalefet Kültürünün Doğuşu: Kuleli Vakası Örneği. *Uluslararası Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi,* 6(1), 45-66.

Duran Uzun, C., Akgün, M. H., & Sümer, F. (2018). 2017'de hukuk ve insan hakları. *SETA 2017'de Türkiye,* 259-285.

Ekinci, O. (2020) Hitler Darbesi (9 Kasım 1923). *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (66), 121-146.

Ertem, B. (2018). 12 Mart 1971 Askerî Müdahalesi Sonrası Ara Rejim ve Türkiye Siyasetine Etkileri (1971-1974). *OPUS International Journal of Society Researches*, 8(14), 655-676.

Günday, M. (2016). OHAL kararnameleriyle kamu görevlilerinin ihraç edilmesi. *Mülkiye Dergisi*, 40 (3), 197-203.

Işık, K. (2019). *Türkiye'de OHAL dönemlerinde temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması.* Çankaya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

İçişleri Bakanlığı İç Güvenlik Stratejileri Dairesi Başkanlığı. (2019). *Fetullahçı Terör Örgütü.* Ankara.

Karslı, M. R. (2020). Memurluk Güvencesi ve Ohal Sürecinde Yapılan İhraç İşlemleri Üzerine Bir İnceleme. *Ankara Barosu Dergisi*, 78(1), 41-91.

Mısır'ın Siyasi Görünümü. (2022). *Dışişleri Bakanlığı*. Erişim adresi: https://www.mfa.gov.tr/misir-siyasi-gorunumu.tr.mfa

Myanmar'da Gerçekleştirilen Askeri Müdahale Hk. (2021, 1 Şubat). *Dışişleri Bakanlığı.* Erişim adresi: https://www.mfa.gov.tr/no_-45_-myanmar-da-gerceklestirilen-askeri-mudahale-hk.tr.mfa

OHAL Komisyonu. (2019). *OHAL Komisyonu Faaliyet Raporu 2019.* Ankara: OHAL Komisyonu

Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonunun Çalışmasına İlişkin Usul ve Esaslar. (2017, 12 Temmuz). *Resmi Gazete* (Sayı: 30122 (Mükerrer)). Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/07/20170712M1-1.htm

Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (2016, 23 Temmuz). *Resmi Gazete* (Sayı: 29779). Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/07/20160723-8.htm

Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (2016, 31 Temmuz). *Resmi Gazete* (Sayı: 29787). Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/07/20160731-5.htm

Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (2016, 17 Ağustos). *Resmi Gazete* (Sayı: 29804). Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/08/20160817-17.htm

Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (2016, 1 Eylül). *Resmi Gazete* (Sayı: 29818). Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/09/20160901M1-1.htm

Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (2016, 29 Ekim). *Resmi Gazete* (Sayı: 29872 (Mükerrer)). Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/10/20161029-4.htm

Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (2016, 22 Kasım). *Resmi Gazete* (Sayı: 29896). Erişim adresi: https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/11/20161122-1.htm

Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (2017, 6 Ocak). *Resmi Gazete* (Sayı: 29940 (Mükerrer)). Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/01/20170106M1-1.htm

Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (2017, 23 Ocak). *Resmi Gazete* (Sayı: 29957). Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/01/20170123-4.htm

Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (2017, 7 Şubat). *Resmi Gazete* (Sayı: 29972 (Mükerrer)). Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/02/20170207M1-1.htm

Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (2017, 29 Nisan). *Resmi Gazete* (Sayı: 30052 (Mükerrer)). Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/04/20170429-M1-1.htm

Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (2017, 14 Temmuz). *Resmi Gazete* (Sayı: 30124 (Mükerrer)).

Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/07/20170714M1-1.htm

Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (2017, 25 Ağustos). *Resmi Gazete* (Sayı: 30165). Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/08/20170825-12.htm

Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (2017, 24 Aralık). *Resmi Gazete* (Sayı: 30280). Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/12/20171224-20.htm

Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (2018, 12 Ocak). *Resmi Gazete* (Sayı: 30299). Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/01/20180112-1.htm

Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (2018, 8 Temmuz). *Resmi Gazete* (Sayı: 30472). Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180708-1.pdf

Öztürk, C. (2017). 15 Temmuz 2016 sonrası emniyet teşkilatındaki görevden almaların sınırlı rasyonellik teorisi açısından değerlendirilmesi. *Güvenlik Çalışmaları Dergisi*, 19(3), 145-164.

Öztürk, H. (2018). FETÖ Üzerine Bir Analiz. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15, 175-191.

Sağlam, F. (2018). Devlet güçlerinin OHAL KHK rejimi ve 2017 anayasa değişikliğinden sonraki görünümü. *Anayasa Hukuku Dergisi*, 13(7), 21-102.

Salep, M. (2017). Sıkıyönetim Uygulamaları Üzerine Değerlendirmeler (1971-1973). *Journal of International Social Research*, 10(52).

Türkiye Geneli Akademisyen Sayısı ve Unvanları. (2021). *Yükseköğretim Kurulu*. Erişim adresi: https://istatistik.yok.gov.tr adresinden alındı.

Zengin, Ü. N. (2016). *28 Şubat Sürecinde Sendikaların Rolü*. Ankara: Neyir Matbaacılık.

EKLER

Tablo 4.2. Yargı Kurumlarından Yapılan İhraçlar

Bakanlık / Kurum	Unvan	672	675	679	686	689	692	693	695	701	Toplam
Adalet Bakanlığı	Adalet Uzman Yardımcısı		14	12		3	1			3	33
Adalet Bakanlığı	Adli Sicil Şefi					1					1
Adalet Bakanlığı	Adli Tıp Uzmanı		30								30
Adalet Bakanlığı	Adli Yargı Hâkim Adayı		5	33		96			22	9	165
Adalet Bakanlığı	Ambar Memuru		3	3					1		7
Adalet Bakanlığı	Asistan		9			5				3	17
Adalet Bakanlığı	Aşçı		4	3			2		1	1	11
Adalet Bakanlığı	Avukat		3								3
Adalet Bakanlığı	Bakanlık Müşaviri		1								1
Adalet Bakanlığı	Bekçi		2				1				3
Adalet Bakanlığı	Bilgisayar İşletmeni		17	8		5			2	7	39

Adalet Bakanlığı	Bilişim Personeli		8								8
Adalet Bakanlığı	Biyolog		3			1				2	6
Adalet Bakanlığı	Büro Memuru					1					1
Adalet Bakanlığı	Ceza İnfaz Kurumu 1. Müdürü		3	1		1				2	7
Adalet Bakanlığı	Ceza İnfaz Kurumu 2. Müdürü		10	9		15	36	1		10	81
Adalet Bakanlığı	Ceza İnfaz Kurumu Kâtibi		55	36		23	6	3	3	25	151
Adalet Bakanlığı	Çözümleyici		3								3
Adalet Bakanlığı	Daire Tabibi		2								2
Adalet Bakanlığı	Denetimli Serbestlik Müdür Yardımcısı		1			3				1	5
Adalet Bakanlığı	Denetimli Serbestlik Müdürü		6	2		1		1			10
Adalet Bakanlığı	Diyetisyen		1								1
Adalet Bakanlığı	Emanet Memuru		4	1						2	7
Adalet Bakanlığı	Fizikçi		3								3
Adalet Bakanlığı	Fizyoterapist		1								1

Adalet Bakanlığı	Hemşire		1	1						1	3
Adalet Bakanlığı	Hizmetli		8	4			1			4	17
Adalet Bakanlığı	Hukuk Müşaviri		1								1
Adalet Bakanlığı	İcra Kâtibi		7	9		10	3	1	1	11	42
Adalet Bakanlığı	İcra Müdür Yardımcısı		50	55		18	2	2	8	31	166
Adalet Bakanlığı	İcra Müdürü		15	16		5	3	1	2	10	52
Adalet Bakanlığı	İdare Memuru		16	8		8	40	1		1	74
Adalet Bakanlığı	İdari İşler Müdürü		5			1					6
Adalet Bakanlığı	İdari Yargı Hâkim Adayı			1		27			5	1	34
Adalet Bakanlığı	İhtisas Kurulu Üyesi		1								1
Adalet Bakanlığı	İnfaz ve Koruma Başmemuru		13	17		16			4	3	53
Adalet Bakanlığı	İnfaz ve Koruma Memuru		633	486		406	158	63	87	354	2187
Adalet Bakanlığı	İstatistikçi		1	1						1	3
Adalet Bakanlığı	Kaloriferci		5	4			2	1	1	3	16
Adalet Bakanlığı	Kimyager		6	1		2				3	12

Adalet Bakanlığı	Kontrolör		1	2		1					4
Adalet Bakanlığı	Koruma ve Güvenlik Görevlisi		2	1						1	4
Adalet Bakanlığı	Kütüphanec i		1								1
Adalet Bakanlığı	Laborant		1	1					1		3
Adalet Bakanlığı	Mali Hizmetler Uzman Yardımcısı		1								1
Adalet Bakanlığı	Memur		18	20		5	1		1	4	49
Adalet Bakanlığı	Mübaşir		76	59		40	12	3	8	42	240
Adalet Bakanlığı	Mühendis		11	3		2			1	9	26
Adalet Bakanlığı	Müşavir		3								3
Adalet Bakanlığı	Öğretmen		61	9		12	8	2	1	12	105
Adalet Bakanlığı	Pedagog		3	3		1			1	2	10
Adalet Bakanlığı	Programcı									1	1
Adalet Bakanlığı	Psikolog		7	7		6		2	2	7	31
Adalet Bakanlığı	Sağlık Memuru		4	3		4		1		2	14
Adalet Bakanlığı	Sayman		2	2		2					6

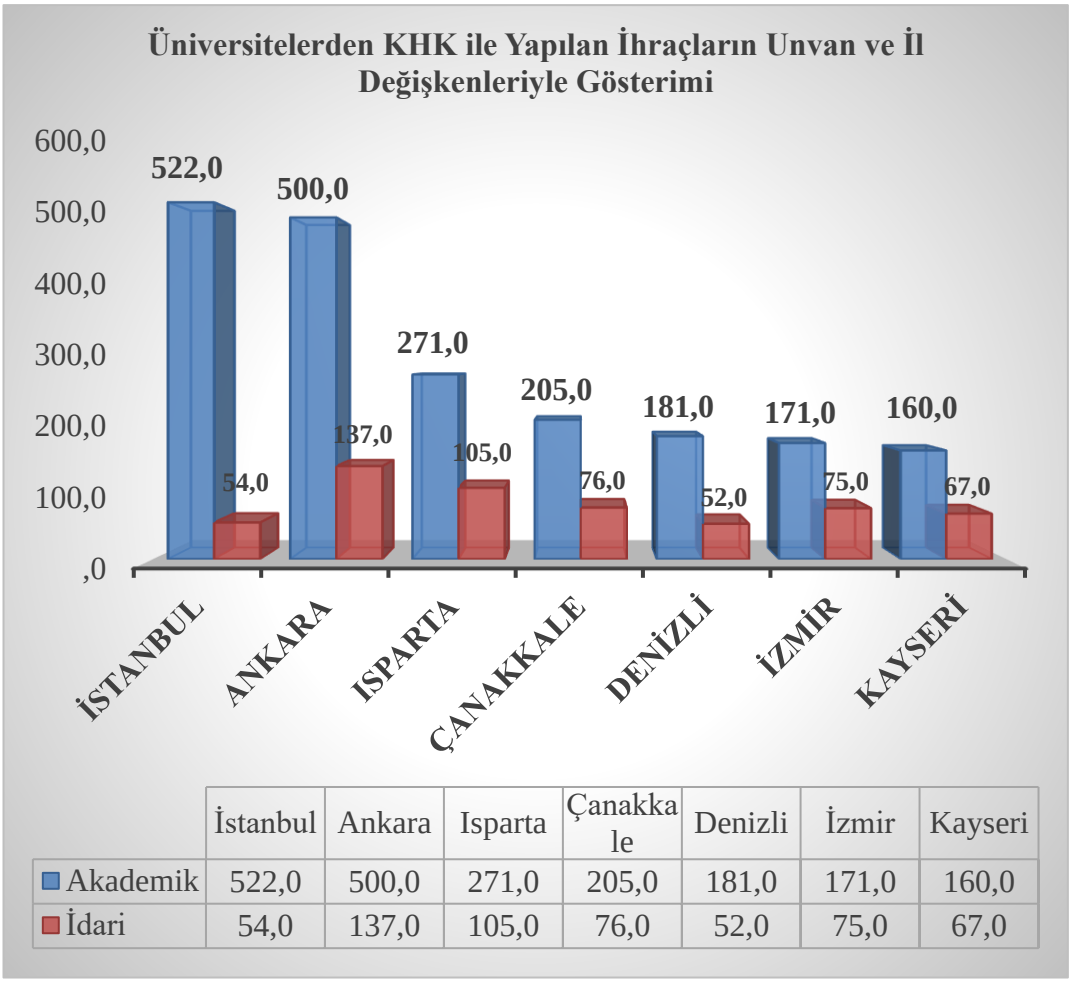
Adalet Bakanlığı	Sosyal Çalışmacı		6	3		1		1		2	13
Adalet Bakanlığı	Sosyolog		43	19		18	10	20	2	26	138
Adalet Bakanlığı	Şef		12	6			1		1	5	25
Adalet Bakanlığı	Şoför		35	25		10	5	1	5	12	93
Adalet Bakanlığı	Şube Müdürü		1	1							2
Adalet Bakanlığı	Tekniker		4			1				1	6
Adalet Bakanlığı	Teknisyen		37	31		17	4		3	12	104
Adalet Bakanlığı	Uzman		9	2		5				13	29
Adalet Bakanlığı	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni		27	22		8				6	63
Adalet Bakanlığı	Veznedar		3	1							4
Adalet Bakanlığı	Yazı İşleri Müdürü		60	21		15	2		4	10	112
Adalet Bakanlığı	Zabıt Kâtibi		1156	749		332	120	38	78	397	2870
Danıştay	Arşiv Müdürü	1									1
Danıştay	Bilgi İşlem Merkezi Müdürü	1									1
Danıştay	Bilgisayar İşletmeni	2									2

Danıştay	Garson	1									1
Danıştay	Hizmetli	1									1
Danıştay	Mühendis	1		1							2
Danıştay	Şef	5									5
Danıştay	Şoför	7							2		9
Danıştay	Teknisyen	4		1							5
Danıştay	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	7				1					8
Danıştay	Yazı İşleri Müdürü	5									5
Danıştay	Zabıt Kâtibi	48		6		2			1		57
Yargıtay	Bilgisayar İşletmeni		4								4
Yargıtay	Bilişim Personeli		1								1
Yargıtay	Çocuk Gelişimcisi		1								1
Yargıtay	Çözümleyici		3								3
Yargıtay	Geçici Personel		1								1
Yargıtay	Hizmetli		16						1		17
Yargıtay	Koruma ve Güvenlik Görevlisi		1						1		2
Yargıtay	Memur		4								4
Yargıtay	Mübaşir		2		2				1		5
Yargıtay	Mühendis		2			1					3
Yargıtay	Programcı		2								2

Yargıtay	Şef		2								2
Yargıtay	Şoför		6			1					7
Yargıtay	Tekniker		1								1
Yargıtay	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni		6								6
Yargıtay	Yazı İşleri Müdürü		2								2
Yargıtay	Zabıt Kâtibi		129		8	17	2		19		175

(Kaynak: Yazar tarafından 668, 669, 670, 672, 675, 677, 679, 683, 686, 689, 692, 693, 695, 697 ve 701 sayılı KHK ekli listelerindeki verilerden derlenmiştir.)

Şekil 4.10. Üniversitelerden Yapılan İhraçların Unvan, İl Değişkeniyle Gösterimi

	İstanbul	Ankara	Isparta	Çanakkale	Denizli	İzmir	Kayseri
Akademik	522,0	500,0	271,0	205,0	181,0	171,0	160,0
İdari	54,0	137,0	105,0	76,0	52,0	75,0	67,0

(Kaynak: Yazar tarafından 672, 675, 677, 679, 686, 689, 692, 693, 695, 697 ve 701 sayılı KHK ekli listelerindeki veriler incelenerek derlenmiştir.)

Tablo 4.3. Üniversitelerden KHK'lar ile Yapılan İhraçlar

Üniversite Adı	KHK Sayısı											Toplam
	672	675	677	679	686	689	692	693	695	697	701	
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	40	29	7		5							81
Abdullah Gül Üniversitesi	12	3	22									37
Adana Bilim Ve Teknoloji Üniversitesi		2				2					2	6
Adıyaman Üniversitesi	45	2	11	1	3						4	66
Adnan Menderes Üniversitesi	22	23	26	1	3	14	1		3			93
Afyon Kocatepe Üniversitesi	54		33	27	1	3				1		119
Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi											2	2
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	13		2			2	2		1		1	21
Ahi Evran Üniversitesi	10		7		2	1			4			24
Akdeniz Üniversitesi	40		25	48		17		3	4		3	140
Aksaray Üniversitesi	19	20	17			1	3					60
Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi	44		1			1		2				48

Amasya Üniversitesi	5		4	1	3		1			1	1	16
Anadolu Üniversitesi	13	7	22		28	19	5		3	1	1	99
Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi				1								1
Ankara Üniversitesi	21	3	7	26	72	10		5	1			145
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	14	20		3			1				8	46
Ardahan Üniversitesi	4		1						5		2	12
Artvin Çoruh Üniversitesi	6	4	1						3			14
Atatürk Üniversitesi	26	29	11	58	1	27	2	13	2	2	3	174
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi											2	2
Balıkesir Üniversitesi	54	6		5	1	3	2				1	72
Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi	9		2	2					2		1	16
Bartın Üniversitesi		32	1	1	1	2			1		1	39
Batman Üniversitesi	1	1				6	6	8			1	23
Bayburt Üniversitesi	12	2	7				4	5			4	34
Beykent Üniversitesi					3							3

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi	6				7	10	2					25
Bingöl Üniversitesi		16	5	5	1	3	1					31
Bitlis Eren Üniversitesi	2	8	4	1						2	1	18
Boğaziçi Üniversitesi			2				1					3
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi											4	4
Bozok Üniversitesi	44	37	27	6	15		1	2		1		133
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi											2	2
Bursa Teknik Üniversitesi	4		3			7	2					16
Bülent Ecevit Üniversitesi	32	25	31	4		7						99
Cumhuriyet Üniversitesi	7	25	11		13	12	1		2			71
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	67		111	36		43	19	3		2		281
Çankaya Üniversitesi									2			2
Çankırı Karatekin Üniversitesi		13	5	14		1	5	3	1	2	3	47
Çukurova Üniversitesi	4	5	7	1	3	2	1				3	26

Dicle Üniversitesi		100	9	1		29	42		9	3		193
Doğuş Üniversitesi					2							2
Dokuz Eylül Üniversitesi	1	11	12	24						6	22	76
Dumlupınar Üniversitesi	32		17	29	22	8	49	14		21		192
Düzce Üniversitesi	39	5	11									55
Ege Üniversitesi	15	5	17	9		1	8	13	5		8	81
Erciyes Üniversitesi	71	18	44	28	7	6	9	4	2		1	190
Erzincan Üniversitesi	31	16	4	2	1	3	1					58
Erzurum Teknik Üniversitesi						1			1		1	3
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	3	10	14	1	16	2	1	16				63
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi			1									1
Fırat Üniversitesi	24	9	1	5			8				3	50
Galatasaray Üniversitesi		1	1									2
Gazi Üniversitesi	107		86	30	2	70	1		1	7		304
Gaziantep Üniversitesi	92	13	16			14	9		2		3	149
Gaziosmanpaşa Üniversitesi	19	21	9			14	2	3	1			69
Gebze Teknik Üniversitesi	10	1	9		1	1		1				23

Giresun Üniversitesi	6	4	2	2	3	1	2		1			21
Gümüşhane Üniversitesi	17			2			6		1	1		27
Hacettepe Üniversitesi	65		39								11	115
Hakkari Üniversitesi		10	6		2	4	1					23
Harran Üniversitesi	59		9	2		1		14		12		97
Hitit Üniversitesi	23	6	16	3		6						54
Iğdır Üniversitesi		9		5	1		8					23
Işık Üniversitesi		1										1
İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi							2		1			3
İnönü Üniversitesi	18	37					5				3	63
İskenderun Teknik Üniversitesi	3	3	1	2		6						15
İstanbul Ayvansaray Üniversitesi					1							1
İstanbul Bilim Üniversitesi				1	2							3
İstanbul Gelişim Üniversitesi			1	2					1			4
İstanbul Medeniyet Üniversitesi	20	8	3	1	3					3		38
İstanbul Medipol Üniversitesi										1		1

İstanbul Teknik Üniversitesi	12		7	1		4	1		8		10	43
İstanbul Üniversitesi	169	17		25	1			1				213
İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi					1							1
İzmir Katip Çelebi Üniversitesi	32		32	1			2	6	7			80
İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü	5					4						9
Kafkas Üniversitesi	10		2	6	11	2			5	1		37
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	10	70	14	34			12		4	2	1	147
Karabük Üniversitesi	41		8	6			3			1		59
Karadeniz Teknik Üniversitesi	15		8	2	1	19					10	55
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	2	1	6			4						13
Kastamonu Üniversitesi		11	9	2		2	1					25
Kırıkkale Üniversitesi	19	35	13	15	1				1		3	87
Kırklareli Üniversitesi	13	6	3	1		3	5					31

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi											1	1
Kilis 7 Aralık Üniversitesi	3	4	4		2	2	7				6	28
Kocaeli Üniversitesi	39		6	6	1	2		7	4			65
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi											9	9
Maltepe Üniversitesi	1											1
Manisa Celal Bayar Üniversitesi	110	18	23	4		1	1					157
Manisa Celâl Bayar Üniversitesi									2		5	7
Mardin Artuklu Üniversitesi	21	1	1	16		1					2	42
Marmara Üniversitesi	47	13	3	3	23	4	2	5	5	1		106
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	9	3	1	2		10	2					27
Mersin Üniversitesi	4	2	7	1		21			5		4	44
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	2											2
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	3	17	4	2	3	11	4	2				46

Munzur Üniversitesi	11	9	2	17				3	1			43
Mustafa Kemal Üniversitesi	43	51	17	1	1	4			2			119
Muş Alparslan Üniversitesi	3	5	1	2								11
Namık Kemal Üniversitesi	36				1		2		5			44
Necmettin Erbakan Üniversitesi	39	11	3	1					1		2	57
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	12		4	7	1	5		4				33
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi									1		1	2
Nişantaşı Üniversitesi						1		1				2
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	16	23	55	16		1	14	3			7	135
Ordu Üniversitesi	4	2	2	8	1	1	1	2				21
Orta Doğu Teknik Üniversitesi		6		4					1			11
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi	3		9	2			10	2			4	30
Ömer Halisdemir Üniversitesi	23	9	9	1		1						43
Pamukkale Üniversitesi	56	85	31	13	21	12	3		5		7	233
Piri Reis Üniversitesi								1				1

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	14	23	4		2	4	1	5	1	1	1	56
Sağlık Bilimleri Üniversitesi											18	18
Sakarya Üniversitesi	38	43	3	1		10					2	97
Selçuk Üniversitesi	53	34	20	24		7	8		2		4	152
Siirt Üniversitesi	33	2	6					7			1	49
Sinop Üniversitesi	11	10	5	4		6			1		1	38
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi											1	1
Süleyman Demirel Üniversitesi	21	74	49	130		49	10		18		25	376
Şırnak Üniversitesi	6		2	2		1					1	12
Ted Üniversitesi											1	1
Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi											2	2
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi											1	1
Trakya Üniversitesi	1	5	2	7	3	5	5	1	3	1	3	36
Türkalman Üniversitesi	1	5										6
Uludağ Üniversitesi	12	1	41	16	2	7	1					80

Uşak Üniversitesi	7	6	5		2	4	7	1	4	1		37
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi											2	2
Yalova Üniversitesi	28	13	5								10	56
Yeditepe Üniversitesi		1										1
Yıldız Teknik Üniversitesi	15	28	9		27	1	24	8	7	2	2	123
Yozgat Bozok Üniversitesi											1	1
Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı		5							1		1	7
Yüzüncü Yıl Üniversitesi	7	18	8	13		13	16	4	2	3		84
Genel Toplam	2345	1267	1184	786	330	582	356	172	155	79	251	7507

(Kaynak: Yazar tarafından 672, 675, 677, 679, 686, 689, 692, 693, 695, 697 ve 701 sayılı KHK ekli listelerindeki veriler incelenerek derlenmiştir.)

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

ORCİD	0000-0003-4608-3350
Adı Soyadı	Necmettin Mesut SEVER
Doğum Yeri	

LİSANS EĞİTİM BİLGİLERİ

Üniversite	Anadolu Üniversitesi
Fakülte	İktisat Fakültesi
Bölüm	Kamu Yönetimi

YÜKSEK LİSANS EĞİTİM BİLGİLERİ

Üniversite	Çankırı Karatekin Üniversitesi
Fakülte	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Bölüm	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

İLETİŞİM

e-mail	